

**Informacja o sytuacji banków spółdzielczych
i zrzeszających w I kw. 2016 r.**

**URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO
WARSZAWA, lipiec 2016 r.**

Spis treści

1	Najważniejsze spostrzeżenia i wnioski	3
1.1	Banki spółdzielcze	3
1.2	Banki zrzeszające	5
2	Charakterystyka ogólna sektora banków spółdzielczych	7
2.1	Uczestnictwo w IPS	7
2.2	Sektor spółdzielczy na tle sektora bankowego	10
2.3	Udziałowcy i fundusz udziałowy	11
2.3.1	Możliwość zaliczenia funduszu udziałowego bilansowego do funduszy własnych	11
2.1	Zatrudnienie i placówki	12
2.2	Programy postępowania naprawczego	12
3	Banki spółdzielcze	14
3.1	Kredyty i inne należności banków spółdzielczych	14
3.1.1	Kredyty i inne należności od sektora niefinansowego	15
3.2	Instrumenty dłużne	16
3.3	Jakość należności od sektora niefinansowego	17
3.3.1	Podstawa tworzenia rezerw celowych oraz odpisy na należności zagrożone	18
3.4	Źródła finansowania działalności – depozyty banków spółdzielczych	20
3.5	Wyniki finansowe i efektywność	21
3.5.1	Efektywność	22
4	Banki zrzeszające	24
4.1	Kredyty i inne należności banków zrzeszających	24
4.1.1	Kredyty i inne należności od sektora niefinansowego	25
4.2	Instrumenty dłużne	26
4.3	Jakość należności banków zrzeszających od sektora niefinansowego	26
4.4	Źródła finansowania działalności – depozyty banków zrzeszających	28
4.5	Wyniki finansowe i efektywność banków zrzeszających	29
4.5.1	Efektywność	29
5	Sytuacja płynnościowa – normy LCR	30
6	Fundusze własne	31
7	Spis wykresów	34
8	Spis tablic	35
9	Spis załączników	35

1 Najważniejsze spostrzeżenia i wnioski

Niniejsza informacja nie zawiera danych (do końca 2015 r.) o Banku Spółdzielczym w Lesznowoli, przejętym przez SGB-Bank SA w ostatnim dniu czerwca 2015 r. ani o SBRzR w Wołominie, w stosunku do którego sąd, w dniu 30 grudnia 2015 r., orzekł upadłość. Strata tego banku na koniec 2015r. (1,628 mld zł) przewyższała ponad 3-krotnie łączny wynik netto pozostałych banków spółdzielczych, co oznacza, że uwzględnienie danych o tym banku spowodowałoby poważne wypaczenie obrazu całego sektora.

1.1 Banki spółdzielcze

Instytucjonalne systemy ochrony

I kw. 2016 r. był pierwszym pełnym kwartałem sprawozdawczym instytucjonalnych systemów ochrony, co pozwala na sformułowanie pierwszych spostrzeżeń.

Liczba uczestników systemów ochrony ciągle rośnie. Spośród 560 banków spółdzielczych 440 banków na koniec marca 2016 było uczestnikami IPS (245 ze zrzeczenia BPS, 195 ze zrzeczenia SGB), a 120 pozostawało poza systemami ochrony instytucjonalnej).

Na datę sporządzenia niniejszej analizy, tj. na datę 11.07.2016 r. uczestnikami IPS było 456 spośród 560 działających banków spółdzielczych (259 w Zrzeszeniu BPS i 197 w Zrzeszeniu SGB). Poza IPS funkcjonowały 104 banki spółdzielcze.

Ze względów praktycznych w analizie posłużono się danymi o składzie i liczebności poszczególnych grup banków według stanu na 10 czerwca 2016 r. Wówczas uczestnikami IPS było 450 banków (195 w Zrzeszeniu SGB i 255 w Zrzeszeniu BPS), zaś 110 pozostawało poza IPS.

Banki spółdzielcze uczestniczące w IPS stanowią ponad 80% liczby wszystkich banków spółdzielczych oraz dysponują ponad 70% potencjału ekonomicznego tego sektora.

Zgodnie z przepisami rozporządzenia CRR głównymi celami systemów ochrony instytucjonalnej (ang. institutional protection scheme – IPS) są zapewnienie płynności i wypłacalności każdego z jego członków. Przepisy te zostały wdrożone do prawodawstwa krajowego w znowelizowanej ustawie o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających (przepisy rozdziału 3a System ochrony).

Utworzenie systemów ochrony instytucjonalnej jest przedsięwzięciem, które dzięki wprowadzonym mechanizmom kontrolnym i pomocowym, może w istotnym stopniu zwiększyć bezpieczeństwo sektora, a w dłuższej perspektywie poprawić jego pozycję konkurencyjną.

Wynik finansowy netto

Wynik finansowy netto banków spółdzielczych zmniejszył się w stosunku do I kw. 2015 r. o 2,4% (do 202,9 mln zł). Żaden bank nie poniósł straty.

W przeciwieństwie do 2015 r. wynik odsetkowy oraz pozostały wynik pozaodsetkowy (czyli działalność operacyjna) najsilniej oddziaływały na wzrost wyniku netto, zaś saldo rezerw celowych najsilniej oddziaływało na jego zmniejszenie.

Zmniejszyły się koszty operacyjne w stosunku do I kw. 2015 r. (w całym sektorze o 0,2%). Trzeba zauważyć, że stało się to głównie w bankach poza IPS, gdzie zmniejszyły się o 1,8%, natomiast w bankach IPS zwiększyły się w niewielkim stopniu: o 0,1% w IPS SGB oraz o 0,7% w IPS BPS.

W przypadku wyniku odsetkowego grupą podmiotów, która przyniosła bankom istotny przyrost wyniku odsetkowego są osoby prywatne. Niemniej, stało się to dzięki obniżeniu kosztów odsetkowych.

Należności od sektora niefinansowego

Należności banków spółdzielczych od sektora niefinansowego wzrosły w ciągu I kw. 2016 r. o 1,5%, do 60,4 mld zł (w całym sektorze bankowym o 1,3%).

Najsilniej rosną należności od osób prywatnych. Jest to zjawisko obserwowane od dłuższego czasu, świadczące o zwiększającym się zainteresowaniu banków spółdzielczych tym rynkiem. Zwraca uwagę fakt, że 54,2% kredytów dla osób prywatnych to kredyty mieszkaniowe. Ich saldo wynosiło w marcu 2016 r. 7,5 mld zł (12,4% kredytów od sektora niefinansowego), z czego zaledwie 12,5 mln zł było denominowanych w walutach obcych.

Jakość należności od sektora niefinansowego nie zmieniła się w stosunku do końca 2015 r. Udział należności zagrożonych w należnościach od sektora niefinansowego ogółem wyniósł 6,6%.

Relacja odpisów do należności zagrożonych wzrosła nieznacznie z 28,6% do 29,1%.

Depozyty

Depozyty w bankach spółdzielczych wzrosły w stosunku do grudnia 2015 r. o 3,1%, do 97,0 mld zł (w sektorze bankowym o 3,3%). W trakcie roku poziom depozytów ulegał istotnym wahaniom. Ich zmienność jest w bardzo dużym stopniu zdeterminowana zmianami poziomów depozytów osób prywatnych.

Nadwyżka depozytów nad kredytami jest lokowana w bankach zrzeszających oraz w instrumentach dłużnych, niemniej wobec niskich stóp procentowych działalność ta przynosiła mniejsze przychody niż w latach ubiegłych, co miało bezpośredni wpływ na wyniki banków spółdzielczych.

Baza kapitałowa

Fundusze własne banków spółdzielczych wzrosły o 1,3% (do 10,7 mld zł) w stosunku do grudnia 2015 r. (w całym sektorze bankowym fundusze własne wzrosły o 3,0%). Wyrażone w euro również wzrosły o 1,1% (do 2,5 mld euro; kurs PLN/EUR)

Łączny współczynnik kapitałowy banków spółdzielczych wyniósł 17,0% (wobec 15,9% w grudniu 2015 r.), zaś współczynnik Tier I wyniósł 15,9%, wobec 14,9% w grudniu 2015 r.

Przyrost współczynnika wypłacalności nastąpił głównie w bankach IPS z powodu zmniejszenia wag ryzyka do 0% w przypadku zaangażowań wewnątrz IPS. Ekspozycje tego rodzaju zmniejszyły wartość ekspozycji ważonych ryzykiem w bankach spółdzielczych będących uczestnikami IPS o 4,1 mld zł, co odpowiada zmniejszeniu wymogu kapitałowego o 324,6 mln zł.

1.2 Banki zrzeszające

Wynik finansowy netto

Banki zrzeszające osiągnęły na koniec I kw. 2016 r. zysk netto w kwocie 10,1 mln zł.

Podstawowym czynnikiem wzrostu wyniku finansowego netto było zmniejszenie salda rezerw celowych, oraz, podobnie jak w przypadku wyniku za 2015 r., zmniejszenie salda pozostałych rezerw.

W przypadku zmian wyniku odsetkowego sytuacja banków zrzeszających jest analogiczna do sytuacji banków spółdzielczych, z tą różnicą, że w bankach zrzeszających niemal wyłącznym czynnikiem wzrostu wyniku odsetkowego jest obniżka kosztów odsetkowych płaconych bankom, głównie zrzeszonym, o 19,3 mln zł, przy obniżce przychodów o 1,1 mln zł.

Należności od sektora niefinansowego

Należności banków zrzeszających od sektora niefinansowego zmniejszyły się w stosunku do grudnia 2015 r. o 1,4%, do 11,6 mld zł.

Podobnie, jak w przypadku banków spółdzielczych, najszybciej rosną należności od osób prywatnych. Przede wszystkim są to kredyty mieszkaniowe, stanowiące 76,4% kredytów dla tych osób (w tym 0,7% kredytów walutowych, tj. równowartość 7,6 mln zł; brak kredytów w CHF).

Należności banków zrzeszających od sektora niefinansowego odznaczają się dużo gorszą jakością niż banków spółdzielczych, średni udział należności zagrożonych w należnościach od sektora niefinansowego wyniósł 25,2%.

Poziom wyrezerwowania należności ze stwierdzoną utratą wartości był zbliżony do średniego poziomu w bankach spółdzielczych i wynosił 29,6%, przy czym różnice pomiędzy obydwooma bankami były niewielkie.

Depozyty

Depozyty w bankach zrzeszających zwiększyły się w stosunku do grudnia 2015 r. o 3,9%, do 29,1 mld zł, przy czym depozyty banków zrzeszonych przekraczały 90% wszystkich depozytów. Główną przyczyną wzrostu był depozyt obowiązkowy banków zrzeszonych, przede wszystkim uczestników IPS.

Baza kapitałowa

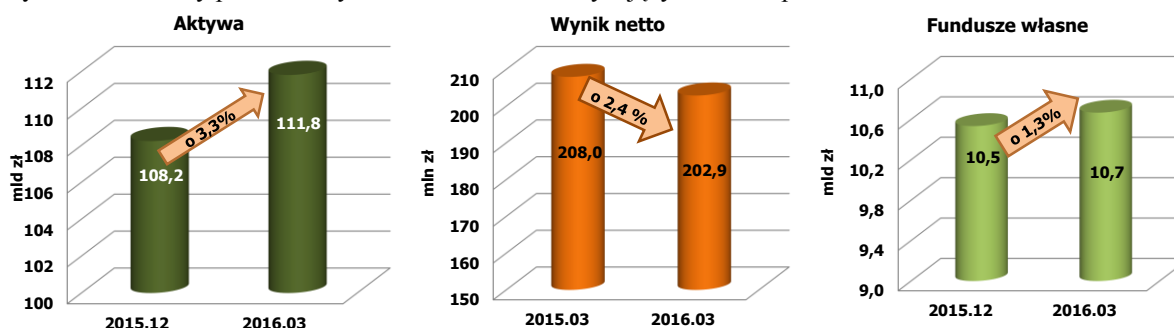
Fundusze własne banków zrzeszających w marcu 2016 r. były wyższe o 1,9% niż w grudniu 2015 r. i wyniosły 1,6 mld zł. Wyrażone w euro wzrosły o 1,7%, do 365,4 mln euro. Kapitał Tier I stanowił 69,1% funduszy własnych (67,8% w grudniu 2015 r.).

Współczynniki kapitałowe banków zrzeszających wzrosły: łączny współczynnik z 10,8% do 11,3%, współczynnik Tier I z 7,3% do 7,8%, współczynnik CET I z 7,2% do 7,7%.

2 Charakterystyka ogólna sektora banków spółdzielczych

Na koniec marca 2016 r. działało 560 banków spółdzielczych, z czego 357 było zrzeszonych w BPS SA w Warszawie, a 202 w SGB-Banku SA w Poznaniu. Jeden bank, tj. Krakowski Bank Spółdzielczy pozostawał niezrzeszony.

Wykres 2.1 Zmiany podstawowych wielkości charakteryzujących banki spółdzielcze

Tabl. 2.1 Wybrane wskaźniki banków spółdzielczych na koniec 2015 i I kw. 2016 r.

	ROA (%)	ROE (%)	C/I (%)	aktywa / zatrudnienie (tys. zł)	wynik finansowy netto / zatrudnienie (tys. zł)	koszty pracy / zatrudnienie (tys. zł)	Współczynnik kapitałowy (%)	Współczynnik Tier I (%)	udział należności zagrożonych w należnościach od sektora finansowego (%)	poziom wyzerwowania należności z utratą wartości od sektora niefinansowego (%)	relacja kredyty / depozyty - sekt. niefinans. (%)
2015	0,5	5,0	75,4	3 381,4	16,7	62,3	15,9	14,9	6,6	30,3	68,4
2016.03	0,7	7,5	69,1	3 517,9	25,5	60,4	17,0	15,9	6,6	30,7	68,3

Niższe wskaźniki efektywnościowe w 2015 r. niż w I kw. 2016 r. związane były przede wszystkim z wypłatami z tytułu FOŚG w 2015 r. Natomiast poprawa współczynników kapitałowych w I kw. 2016 r. związana była przede wszystkim z obniżeniem wymogu kapitałowego dla banków uczestniczących w IPS spowodowanego obniżeniem wag ryzyka dla ekspozycji wewnątrz systemu ochrony z 20% do 0%.

Żaden bank spółdzielczy nie poniósł straty w I kw. 2016 r.

2.1 Uczestnictwo w IPS

Spośród 560 banków spółdzielczych 440 banki na koniec marca 2016 były uczestnikami IPS (245 ze zrzeszenia BPS, 195 ze zrzeszenia SGB), a 120 pozostawało poza systemami ochrony instytucjonalnej).

Według stanu na dzień 10 czerwca sytuacja pod względem uczestnictwa w IPS przedstawiała się jak na wykresie 2.2 oraz w tablicy 2.2.

Tabl. 2.2 Liczba banków według przynależności do IPS oraz zrzeszeń banków – stan na 10 czerwca 2016 r.

	IPS BPS	IPS SGB	Zrzeszenie zintegrowane ¹	Niezdecydowane	Samodzielne	Razem
Zrzeszenie BPS	255	x	60	39	2	356
Zrzeszenie SGB	x	195	3	4	0	202
Niezrzeszone	x	x	x	x	2 ²	2
Razem	255	195	63	43	4	560

¹ Banki deklarujące przystąpienie do takiego zrzeszenia.

² KBS w Krakowie oraz BS w Brodnicy, który od maja 2016 r. nie jest już uczestnikiem zrzeszenia BPS SA.

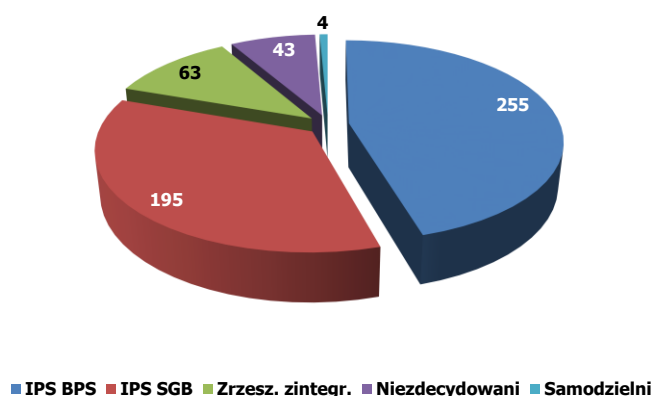
Na datę sporządzenia niniejszej analizy, tj. na datę 11.07.2016 r. uczestnikami IPS było 456 spośród 560 działających banków spółdzielczych (259 w Zrzeszeniu BPS i 197 w Zrzeszeniu SGB). Poza IPS funkcjonowały 104 banki spółdzielcze.

Zgodnie z danymi tabl. 2.1 wszystkie banki deklarujące samodzielną działalność zrzeszone są obecnie w BPS SA. Banki te zobowiązane są do przedstawienia strategii swojego działania jako banki samodzielne. Strategia ta wymaga akceptacji przez Komisję Nadzoru Bankowego.

Trzeba też zwrócić uwagę na to, że tylko jeden z banków opisanych jako samodzielne (KBS w Krakowie) działa obecnie w pełni samodzielnie. Spośród pozostałych trzech, dwa nie złożyły wypowiedzenia umowy zrzeszenia, zaś wszystkie muszą uzyskać odpowiednią zgodę KNF.

W dniu 10 czerwca 2016 r. poza strukturami IPS pozostawało 110 banków spółdzielczych, w tym 7 zrzeszonych w SGB-Banku SA i 101 zrzeszonych w BPS SA.

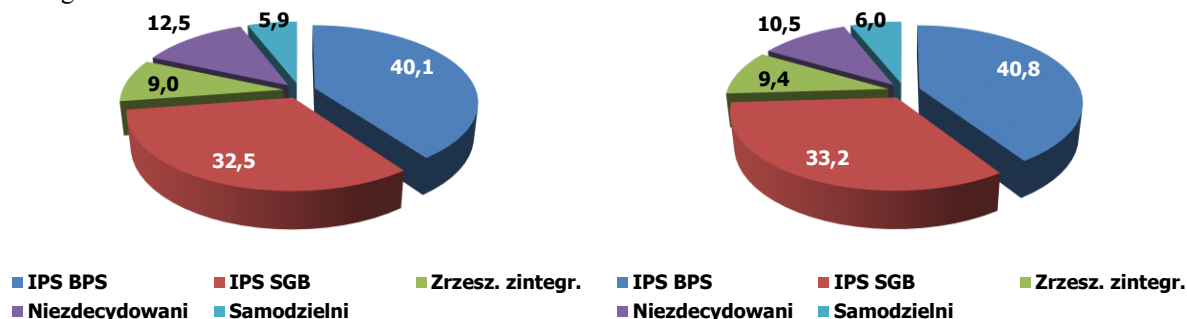
Wykres 2.2 Banki spółdzielcze według przynależności do IPS

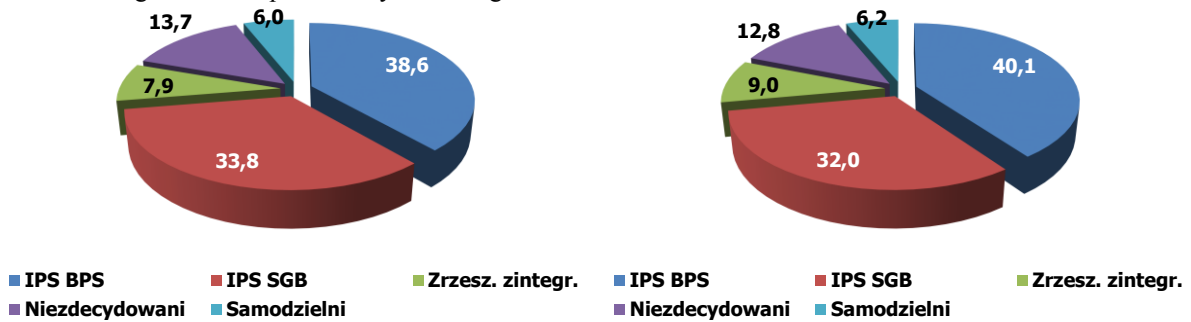
Banki uczestniczące w IPS stanowią 80,3% liczby wszystkich banków spółdzielczych i, jak pokazują poniższe wykresy, dysponują ponad 70% potencjału tego sektora.

Dane do tych wykresów obliczone zostały według stanu liczebnego na dzień 10 czerwca 2016 r. na podstawie informacji sprawozdawczych na koniec marca 2016 r.

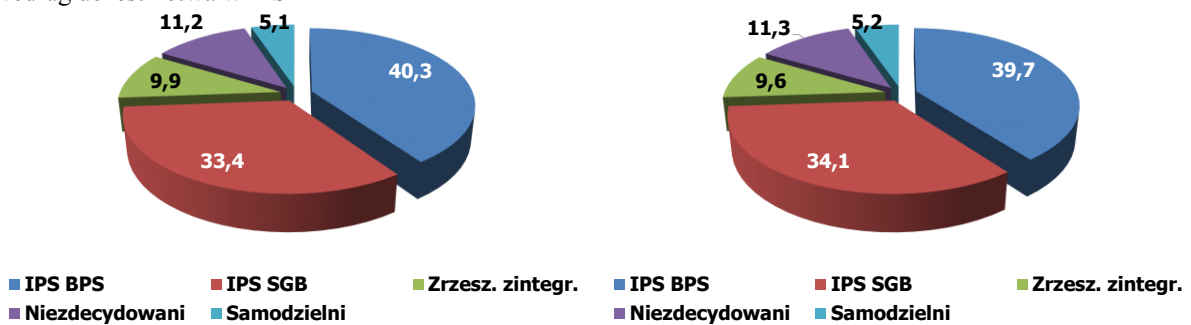
Wykres 2.3 Udział w aktywach (po lewej stronie) i wyniku finansowym netto sektora banków spółdzielczych według uczestnictwa w IPS

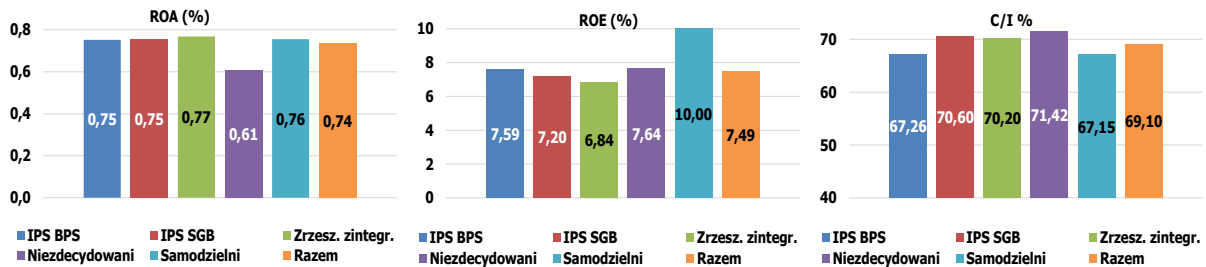
Wykres 2.4 Udział w należnościach od sektora niefinansowego (po lewej stronie) i depozytów sektora niefinansowego banków spółdzielczych według uczestnictwa w IPS

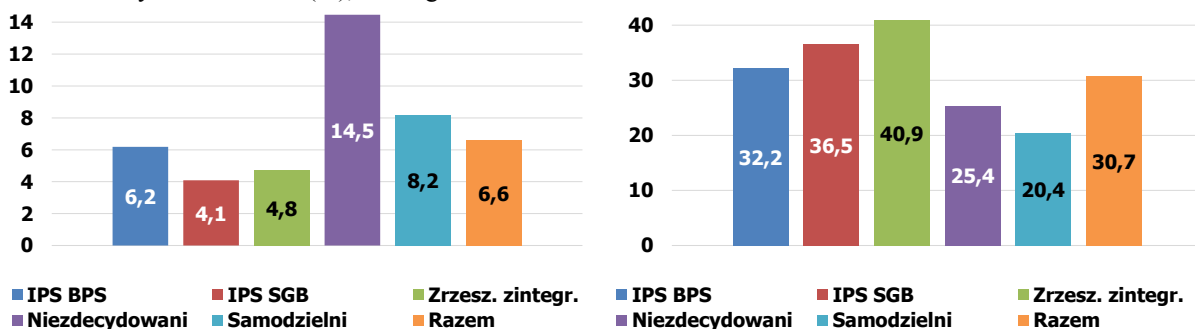
Wykres 2.5 Udział w funduszach własnych (po lewej stronie) i w zatrudnieniu w sektorze banków spółdzielczych według uczestnictwa w IPS

Wykres 2.6 Podstawowe wskaźniki efektywności według uczestnictwa w IPS

Wykres 2.7 Udział należności z utratą wartości w należnościach od sektora niefinansowego (po lewej stronie) oraz poziom ich wyrezerwowania (%), według uczestnictwa w IPS.

W przypadku banków zakwalifikowanych do grup: „Niezdeterminowani” oraz „Samodzielni” zwraca uwagę zarówno niższa, od przeciętnej, jakość należności, jak i niższy poziom wyrezerwowania tych należności.

Trzeba dodać, że uczestnicy IPS dysponują już stosunkowo dużymi środkami zgromadzonymi na rachunkach depozytu obowiązkowego w bankach zrzeszających oraz funduszami pomocowymi. Celem depozytu obowiązkowego jest zabezpieczenie płynności uczestników IPS, zaś funduszu pomocowego wsparcie w przypadku trudnej sytuacji ekonomicznej.

Wartość depozytu obowiązkowego banków zrzeszonych w BPS SA wynosiła na koniec marca 2016 r. 4,1 mld zł, w tym depozyt obowiązkowy banków poza IPS (65 banków) 0,8 mld zł. Część banków zrzeszonych, nie będących uczestnikami IPS, w liczbie 51, nie utrzymywało depozytu obowiązkowego. Łącznie, wartość depozytu obowiązkowego banków spółdzielczych IPS BPS oraz samego BPS wynosi 3,5 mld zł.

Kwota depozytu obowiązkowego w IPS BPS obliczana jest jako iloczyn podstawy tworzenia rezerwy obowiązkowej i liczby 0,09.

Wartość depozytu obowiązkowego utrzymywanego przez banki spółdzielcze IPS SGB oraz SGB-Banku SA wyniosła 1,5 mld zł.

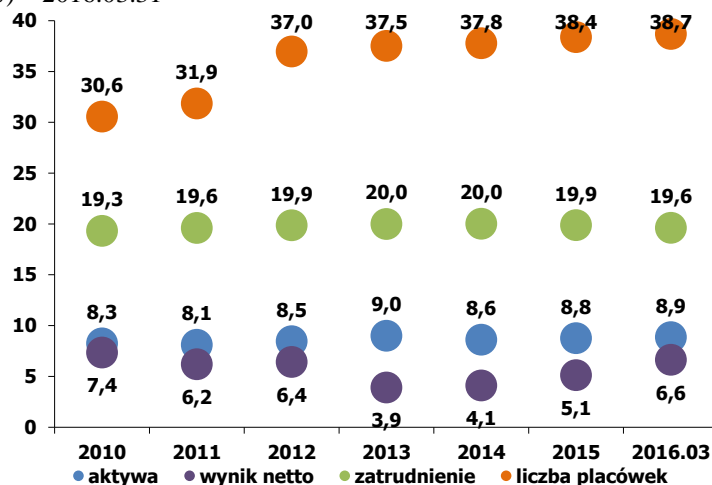
Kwota depozytu obowiązkowego w IPS SGB Minimum depozytowe IPS SGB tworzone jest jako suma 4,95% średniej kwoty depozytów podmiotów niefinansowych i instytucji rządowych oraz samorządowych zgromadzonych w banku oraz 0,05% średniej kwoty kredytów sektora niefinansowego udzielonych przez bank. Średnia obliczana jest jako średnia arytmetyczna stanów z końca każdego z 12 miesięcy.

Kwota funduszu pomocowego w IPS BPS wynosi 310,3 mln zł, w IPS SGB 225,7 mln zł.

2.2 Sektor spółdzielczy na tle sektora bankowego

Sektor spółdzielczy ma dość stabilny udział w rynku bankowym wyjąwszy udział w wyniku netto. Jego poważne spadki w 2013 r. i 2014 r. wynikały ze strat BPS SA w tych latach oraz zmniejszenia się wyników banków spółdzielczych. Wzrost udziału w 2015 r. spowodowany był wyłącznie odrobieniem strat przez BPS SA, natomiast w I kw. 2016 r. dodatkowym czynnikiem była wyższa dynamika wyniku banków spółdzielczych, niż komercyjnych.

Wykres 2.8 Udziały sektora spółdzielczego (banki spółdzielcze i zrzeszające) w podstawowych wielkościach sektora bankowego (%) – 2016.03.31³

³ Wzrost udziału liczby placówek wynika z faktu, że PKO BP SA od 2012 r. nie sprawozdaje liczby placówek innych niż oddziały.

2.3 Udziałowcy i fundusz udziałowy

W marcu 2016 r. liczba udziałowców banków wyniosła 991 133 osób, w tym 987 794 to osoby fizyczne. Od grudnia 2014 r. zmniejszyła się ona o 21 435 osób (w tym 21 199 osób fizycznych), zaś od momentu pierwszego badania ankietowego, tj. od marca 2012 r., zmalała o 77 069 osób, w tym o 76 378 osób fizycznych.

Fundusz udziałowy opłacony (bilansowy, nie pomniejszony o amortyzację) zmniejszył się o 154,3 mln zł w stosunku do grudnia 2013 r. (od 1 stycznia 2014 r. zaczęło obowiązywać rozporządzenie CRR). Jest to negatywny trend, który powinien zostać zatrzymany. Komisja ma nad tym zjawiskiem częściową kontrolę, ponieważ zmniejszenie funduszy własnych wymaga uzyskania zgody KNF, niemniej – zgodnie z CRR – w przypadku funduszu udziałowego dotyczy to tylko funduszu pozyskanego do końca 2011 r. Fundusz udziałowy opłacony po 2011 r. nie zalicza się do funduszy własnych i może być wypłacany bez zgody KNF. Oznacza to różne traktowanie właścicieli banku spółdzielczego.

Należy zwrócić uwagę na to, że jako przyczynę pomniejszania się funduszu udziałowego banki występujące o zgodę na pomniejszenie lub te, które część wyniku przeznaczają na dywidendę, wskazują zmiany regulacyjne dotyczące tego składnika funduszy, tj. aktualny brak możliwości zaliczenia funduszu udziałowego do funduszy własnych, spodziewaną możliwość zakazu wypłaty udziałów zaliczonych do funduszy własnych, czy ograniczenia wynikające z polityki dywidendowej.

Fundusz udziałowy bilansowy banków spółdzielczych wyniósł w marcu 2016 r. 584,8 mln zł, natomiast zaliczony do funduszy podstawowych Tier 1 wyniósł 330,0 mln zł, tj. 56,4% funduszu bilansowego. Gdyby był zaliczany w całości do funduszy własnych, to łączny współczynnik kapitałowy wyniósłby w marcu 2015 r. 17,4%, a nie 17,0%.

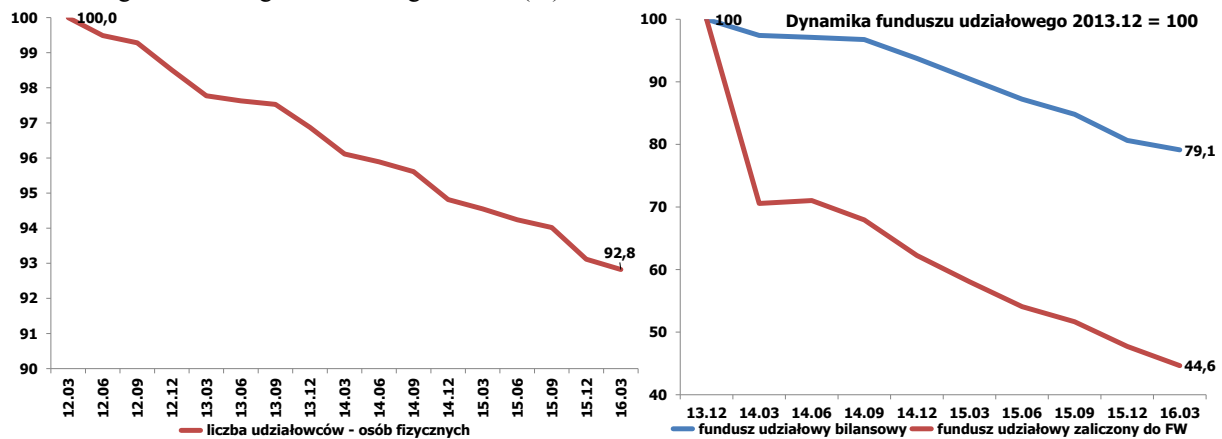
2.3.1 Możliwość zaliczenia funduszu udziałowego bilansowego do funduszy własnych

W dniu 30 czerwca 2016 r. Prezydent RP podpisał ustawę o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji. Art. 351 ustawy zmienia art. 10c ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających w taki sposób, że katalog przesłanek, na podstawie których zarząd banku spółdzielczego będzie uprawniony do wstrzymania albo ograniczenia zwrotu wpłat na udziały staje się otwarty, co oznacza spełnienie warunków umożliwiających jego notyfikację w Europejskim Urzędzie Nadzoru Bankowego. Artykuł ten wejdzie w życie z dniem opublikowania ustawy. Niezwłocznie po publikacji ustawy UKNF uruchomi procedurę notyfikacji. Przypomnieć trzeba, że możliwość wstrzymania albo ograniczenia zwrotu wpłat na udziały będzie dotyczyła tylko tych banków spółdzielczych, które dokonają odpowiednich zmian w swoich statutach. Po zatwierdzeniu zmian w statutach, bilansowy fundusz udziałowy opłacony stanie się częścią funduszy podstawowych Tier 1 i nie będzie podlegał amortyzacji.

Umożliwi to KNF żądanie dokapitalizowania banku w zakresie najtrwalszych funduszy.

Do chwili obecnej brak takiego rozwiązania prawnego był jedną z głównych przyczyn niekorzystnych zmian w zakresie funduszu udziałowego.

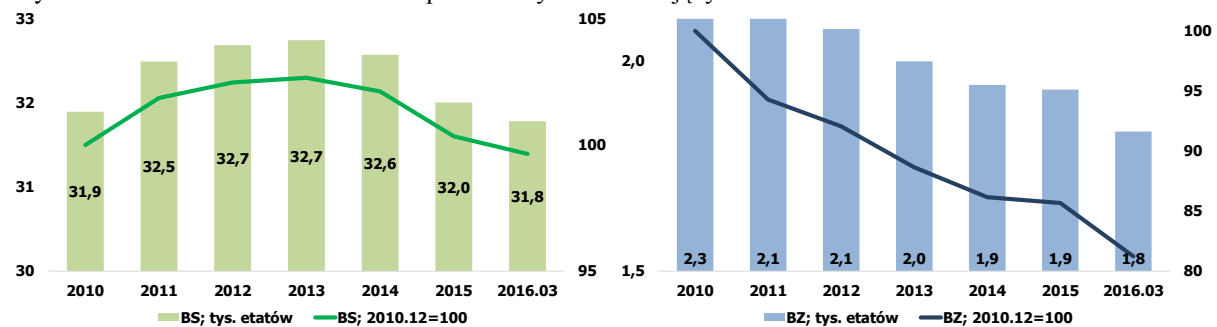
Wykres 2.9 Dynamika liczby udziałowców – osób fizycznych – banków spółdzielczych oraz funduszu udziałowego bilansowego i zaliczonego do FW (%)

2.1 Zatrudnienie i placówki

Zatrudnienie w bankach spółdzielczych i zrzeszających powoli zmniejsza się (w bankach spółdzielczych począwszy od 2013 r.) i zjawisko to nosi znamiona stałego trendu. W marcu 2016 r. w stosunku do grudnia 2015 r. zatrudnienie w bankach spółdzielczych było mniejsze o 0,7% (o 200 etatów; spadło do 31 783 etatów). Przeciętne zatrudnienie wyniosło 56,8 etatu.

Wykres 2.10 Zatrudnienie w bankach spółdzielczych i zrzeszających w okresie od 2010 r.

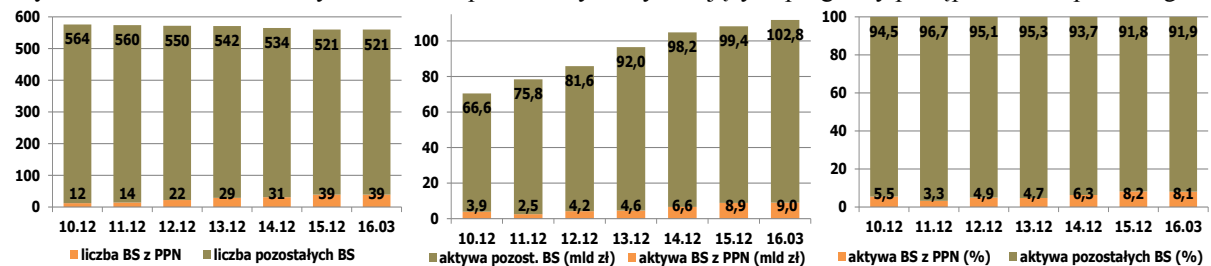

W marcu 2016 r. liczba placówek (łącznie z centralami) zmniejszyła się o 37 w porównaniu do grudnia 2015 r. (wyniosła 4 694). Przeciętne zatrudnienie w centralach wyniosło 26,7 etatu zaś w placówkach 4,1 etatu.

Placówki banków spółdzielczych (łącznie z centralami) stanowią 38,7% liczby placówek bankowych w Polsce. Tak wysoki udział tłumaczy częściowo wysoki wskaźnik C/I w bankach spółdzielczych

2.2 Programy postępowania naprawczego

Wykres 2.11 Liczba oraz aktywa banków spółdzielczych wykonujących programy postępowania naprawczego

Liczba banków spółdzielczych zobowiązanych do realizacji programów postępowania naprawczego nie zmieniła się w stosunku do grudnia 2015 r. Spośród 39 banków podlegających postępowaniu naprawczemu 4 zakończyły jego wykonywanie 31 grudnia 2015 r., zaś kolejne 4 zostały w I kw. 2016 r. zobowiązane do jego rozpoczęcia.

3 Banki spółdzielcze

Suma bilansowa banków spółdzielczych wzrosła w stosunku do grudnia 2015 r. o 3,3% (o 3,6 mld zł), do 111,8 mld zł (suma bilansowa całego sektora bankowego wzrosła o 2,0%).

Podstawowymi zmianami po stronie pasywów były:

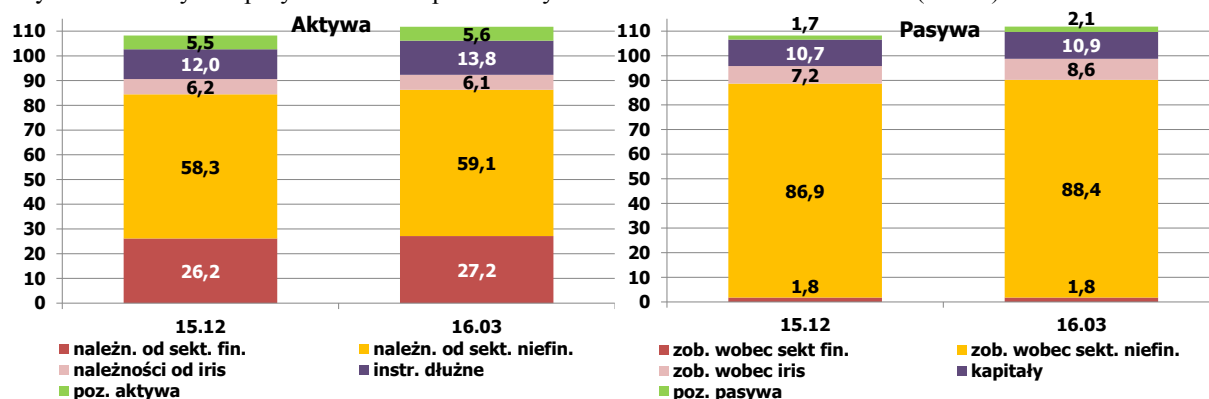
- wzrost zobowiązań wobec sektora niefinansowego o 1,5 mld zł;
- wzrost zobowiązań wobec sektora rządowego i samorządowego o 1,4 mld zł;
- wzrost pozostałych pasywów o 0,4 mld zł
- wzrost kapitałów o 0,2 mld zł;

Zmiany w pasywach związane były z następującymi zmianami po stronie aktywów:

- przyrost instrumentów dłużnych i kapitałowych o 1,7 mld zł, (bony pieniężne NBP wzrost o 2,1 mld zł, zmniejszenie obligacji SP o 0,1 mld zł, zmniejszenie pozostałych instrumentów o 0,3 mld zł);
- przyrost należności od sektora finansowego o 1,0 mld zł;
- przyrost należności od sektora niefinansowego o 0,9 mld zł;
- wzrost pozostałych aktywów o 0,1 mld zł.
- zmniejszenie należności od sektora rządowego i samorządowego o 0,1 mld zł;

Najszybciej rosnącą pozycją po stronie aktywów są instrumenty dłużne. Wskazywałoby to, z jednej strony na trudności w ulokowaniu przyrostu pasywów w działalność kredytową, zaś z drugiej na potrzebę zabezpieczenia płynności, zwłaszcza w przypadku banków nie przewidujących – przynajmniej na razie – przystąpienia do instytucjonalnych systemów ochrony. Według stanu na dzień sporządzenia niniejszej informacji, tj. na dzień 11.07.2016 r., poza IPS funkcjonowały 104 spośród 560 banków spółdzielczych.

Wykres 3.1 Aktywa i pasywa banków spółdzielczych na koniec 2015 i I kw. 2016 r. (mld zł)

3.1 Kredyty i inne należności banków spółdzielczych

Należności banków spółdzielczych od trzech sektorów (finansowego, niefinansowego oraz rządowego i samorządowego) wzrosły o 1,9% w stosunku do grudnia 2015 r., z 91,8 mld zł do 93,6 mld zł.

Tabl. 3.1 Banki spółdzielcze – struktura i dynamika kredytów i innych należności brutto ogółem oraz udział należności zagrożonych brutto

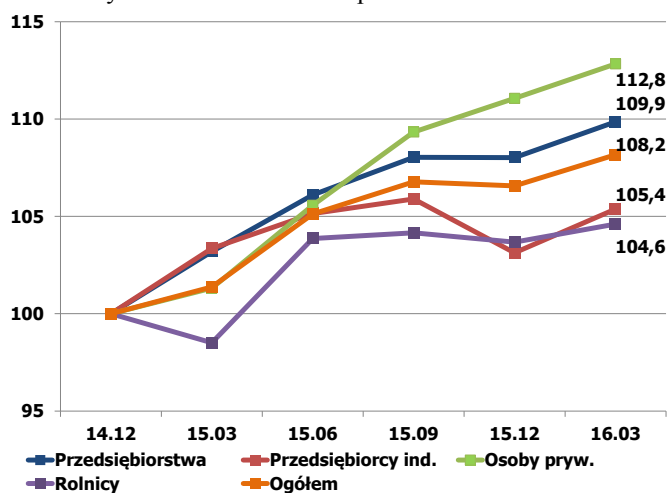
	Kredyty i inne należności (mld zł)		Struktura i dynamika należności brutto (%)			Należności zagrożone brutto (%)				
						udział należności zagrożonych		struktura należności zagrożonych		dynamika 15.12=100
	15.12	16.03	15.12	16.03	dynamika 15.12=100	15.12	16.03	15.12	16.03	
monetarne instytucje fin.	25,8	26,7	28,1	28,5	103,4	0,0	0,0	0,0	0,0	x
pozostałe instytucje fin.	0,3	0,4	0,4	0,5	135,5	2,0	1,5	0,2	0,2	99,0
sektor niefinansowy	59,5	60,4	64,8	64,5	101,5	6,6	6,6	99,7	99,7	101,8
sektor samorządowy	6,2	6,1	6,7	6,5	98,2	0,1	0,1	0,1	0,2	116,3
sektor rządowy i FUS	0,0	0,0	0,0	0,0	85,0	0,0	0,0	0,0	0,0	x
Razem	91,8	93,6	100,0	100,0	101,9	4,3	4,3	100,0	100,0	101,8

Zauważyć trzeba, że należności zagrożone w portfolio kredytów i innych należności sektora niefinansowego stanowiły 99,7% wszystkich należności zagrożonych całego portfela kredytowego i ich struktura nie uległa zmianie. Jednocześnie dynamika należności zagrożonych wyprzedzała w niewielkim stopniu dynamikę należności ogółem (101,8% wobec 101,5%).

3.1.1 Kredyty i inne należności od sektora niefinansowego

Należności banków spółdzielczych od sektora niefinansowego wzrosły w ciągu I kw. 2016 r. o 1,5%, do 60,4 mld zł (w całym sektorze bankowym o 1,3%).

Wykres 3.2 Banki spółdzielcze – dynamika należności od podmiotów sektora niefinansowego, 2014.12 = 100

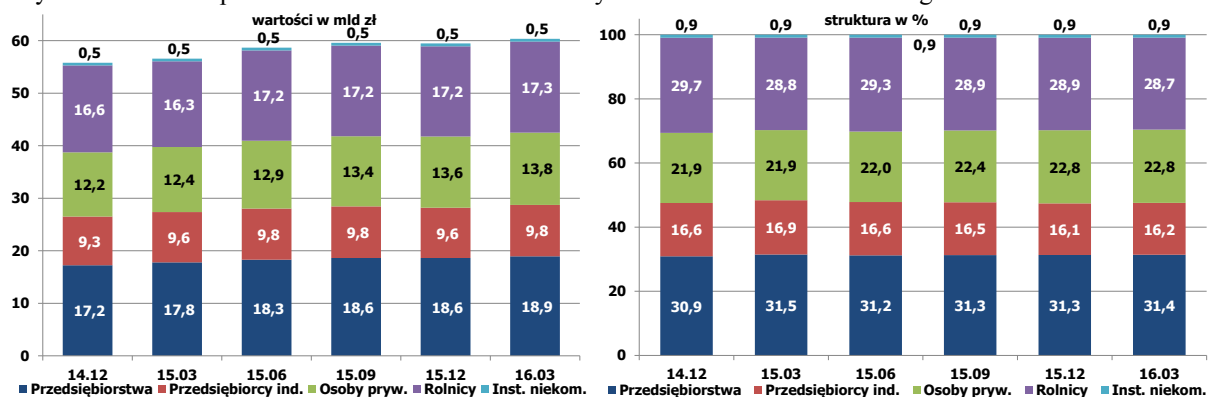

Najsilniej rosną należności od osób prywatnych. Jest to zjawisko obserwowane od dłuższego czasu, świadczące o zwiększającym się zainteresowaniu banków spółdzielczych tym rynkiem. Banki te wciąż jednak zainteresowane są przede wszystkim finansowaniem działalności gospodarczej (kredyty na ten cel stanowią ok. 75% należności od sektora niefinansowego). Na taką strukturę kredytów wpływ niewątpliwie ma tradycja tych banków – zostały utworzone właśnie w celu finansowania działalności rolników i rzemieślników.

Trzeba jeszcze dodać, że 54,2% kredytów dla osób prywatnych to kredyty mieszkaniowe. Ich saldo wynosiło w marcu 2016 r. 7,5 mld zł (12,4% kredytów od sektora niefinansowego), z czego zaledwie 12,5 mln zł było denominowanych w walutach obcych, w tym 480,7 tys. zł denominowanych w CHF.

Jeśli sądzić po strukturze podmiotowej kredytów dla sektora niefinansowego (brak danych sprawozdawczych o ilości kredytów), banki spółdzielcze nie są odpowiednio przygotowane do masowej obsługi klientów, która zapewniłaby temu sektorowi jako całości silną pozycję na rynku. Jedną z przyczyn należy upatrywać w fakcie, że zrzeczenia nie dopracowały się modeli scoringowych pozwalających na uproszczenie stosowanych przez uczestników zrzeczenia procedur kredytowych dla osób fizycznych.

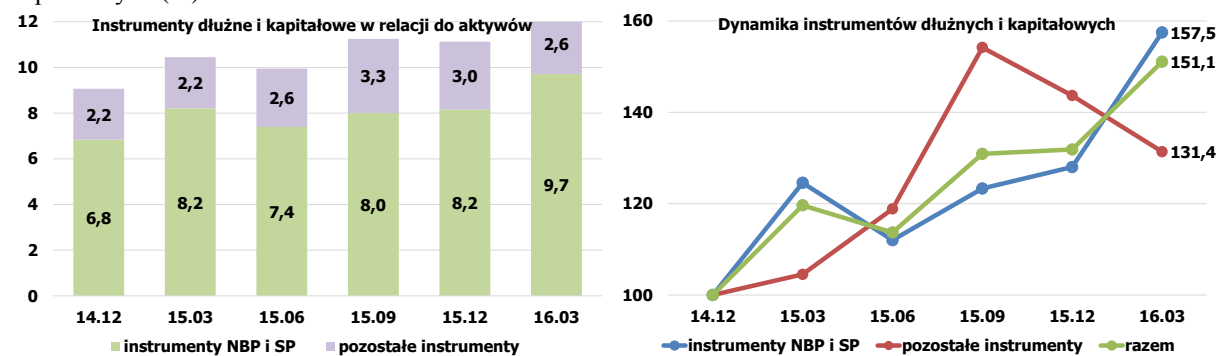
Wykres 3.3 Banki spółdzielcze – saldo i struktura kredytów dla sektora niefinansowego

3.2 Instrumenty dłużne

Instrumenty dłużne w bankach spółdzielczych (również w bankach zrzeszających) – zwłaszcza bony NBP i obligacje SP – pełnią głównie rolę zabezpieczenia płynności. Niemniej na ich poziom w relacji do aktywów wyraźny wpływ ma również sytuacja banku zrzeszającego i, prawdopodobnie, popyt na kredyt w terenie działania zrzeszonych banków spółdzielczych. Banki zrzeszone w BPS SA posiadają kilkakrotnie więcej instrumentów dłużnych – w relacji do aktywów – niż banki zrzeczenia SGB. Pokazują to dane tablicy 3.2 poniżej.

Wykres 3.4 Banki spółdzielcze – dynamika (2014.12 = 100) oraz udział w aktywach instrumentów dłużnych i kapitałowych (%)

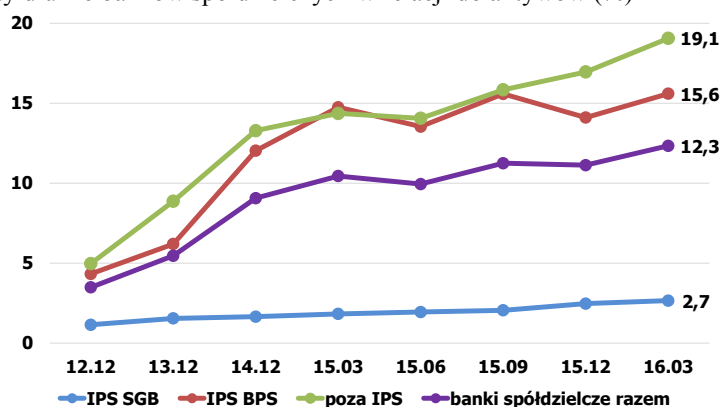

Udział instrumentów dłużnych w aktywach banków zrzeszonych w BPS SA zaczął rosnąć począwszy od 2012 r., kiedy to zorientowały się one w pogarszającej się sytuacji BPS SA. Stało się to zresztą z powodu braku właściwego nadzoru właścicielskiego z ich strony oraz nadmiernych wymagań co do oprocentowania depozytów składanych w banku zrzeszającym, co w konsekwencji przyczyniło się, obok złej jakości kredytów udzielonych przez bank zrzeszający i jego innych, nietrafionych inwestycji, do poważnych strat ujawnionych w bilansie BPS SA za 2013 i 2014 r.

W sytuacji, kiedy BPS w 2014 r. stosował redukcję zleceń wypłaty środków lub nawet, jak w 2015 r., blokował rachunki niektórych banków zrzeszonych, te ostatnie zwiększyły pulę środków zaangażowanych w instrumenty dłużne. Wydaje się, że celem tego typu operacji nie tylko było zabezpieczenie płynności, ale również redukcja ryzyka z tytułu lokat umieszczonych w tym banku.

Należy jednak zwrócić uwagę również na to, że istotna część banków spółdzielczych zrzeszonych w BPS SA, tych samych zresztą, które nie podpisały aneksów do umowy zrzeszenia dotyczących minimum depozytowego (banków takich jest 42, nie licząc BS w Brodnicy, który od maja 2016 r. nie jest już uczestnikiem zrzeszenia) i które dążą do utworzenia banku apeksowego i zrzeszenia zintegrowanego, zabezpiecza płynność samodzielnie, przede wszystkim nabywając papiery dłużne SP i bony NBP. Wszystkie te banki spełniały normę LCR.

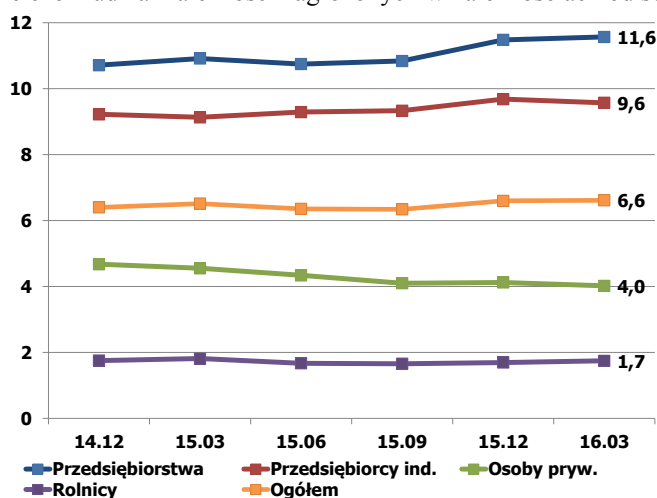
Wykres 3.5 Instrumenty dłużne banków spółdzielczych w relacji do aktywów (%)

3.3 Jakość należności od sektora niefinansowego

Jakość należności banków spółdzielczych od sektora niefinansowego w I kw. 2016 r. nie zmieniła się istotnie w stosunku do grudnia 2015 r. i pozostawała na relatywnie dobrym poziomie.

Wykres 3.6 Banki spółdzielcze – udział należności zagrożonych w należnościach od sektora niefinansowego (%)

Poprawiła się natomiast jakość należności od osób prywatnych, w tej grupie klientów należy zasygnalizować dobrą jakość kredytów mieszkaniowych, w których udział należności zagrożonych wyniósł w marcu 2016 r. 2,0%.

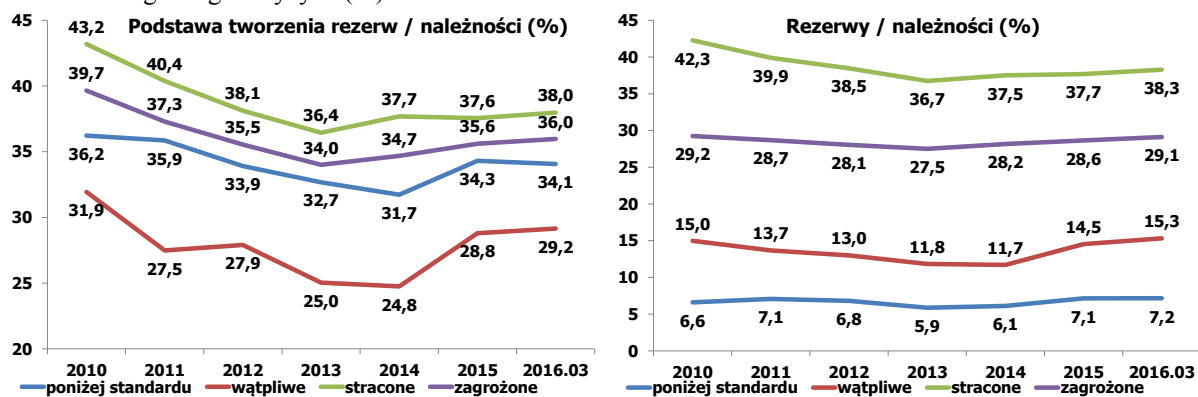
Utrzymywana jest dobra jakość kredytów dla rolników. Dzieje się tak z powodu wysokiego udziału kredytów preferencyjnych, odznaczających się dobrą spłacalnością, w kredytach dla rolników ogółem. Udział ten wynosi 48,7%, zaś tylko 0,9% spośród nich to należności zagrożone.

3.3.1 Podstawa tworzenia rezerw celowych oraz odpisy na należności zagrożone

Od 2010 r. do 2013 r. obserwuje się zmniejszanie relacji podstawy tworzenia rezerw celowych w stosunku do należności zagrożonych w bankach stosujących krajowe standardy rachunkowe⁴ (wszystkie banki spółdzielcze, jeden bank zrzeszający oraz kilka krajowych banków komercyjnych). W następnych okresach zauważalny jest niewielki wzrost tej relacji.

Przeciętne relacje podstawy tworzenia rezerw celowych do należności od sektora niefinansowego oraz rezerw celowych do należności przestały zmniejszać się począwszy od 2014 r., niemniej w 2015 r. poziomy zarówno podstawy rezerw celowych jak i samych rezerw celowych zwiększyły się w bardzo niewielkim stopniu, głównie w IV kwartale, co było związane z tworzeniem instytucjonalnych systemów ochrony, w których wyznaczone zostały minimalne poziomy wyrezerwowania należności zagrożonych – w obydwu systemach, tzn. IPS BPS oraz IPS SGB, takie same, wynoszące 30% należności zagrożonych.

Wykres 3.7 Banki spółdzielcze – relacje podstawy tworzenia rezerw celowych oraz rezerw celowych do należności wg kategorii ryzyka (%)

Banki stosujące krajowe standardy rachunkowe, a w konsekwencji przywołane rozporządzenie Ministra Finansów, zobowiązane są do tworzenia rezerw celowych w wysokości 100% podstawy tworzenia rezerw na należności stracone, 50% podstawy w przypadku należności wątpliwych oraz 20% na należności poniżej standardu. Niewielkie niedopasowania do tych reguł widoczne na powyższym wykresie wynikają z kolizji pomiędzy przepisami CRR, a przepisami przywołanego rozporządzenia, w zakresie sposobu traktowania odsetek od należności zagrożonych. KNF wystosował w tej sprawie pismo do Ministra Finansów z propozycją zmian przepisów rozporządzenia.

Zaobserwowanie w perspektywie ostatnich pięciu lat istotne zmniejszenie poziomu wyrezerwowania należności w bankach spółdzielczych jest skorelowane z systematycznym obniżaniem się relacji podstawy tworzenia rezerw do należności zagrożonych. Oznacza to, że

⁴ Por. Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków (Dz. U. z dnia 30 grudnia 2008 r.).

banki w coraz większym stopniu stosują różnego rodzaju zabezpieczenia dopuszczone w przywołanym rozporządzeniu Ministra Finansów. Praktyka dowodzi jednak, że realizacja tych zabezpieczeń często jest problematyczna, zwłaszcza jeśli chodzi o zabezpieczenia oparte na operatach szacunkowych, a prawie zawsze czasochłonna.

W stosunku do banków o najniższym poziomie wyrezerwowania należności, skierowane zostało jeszcze w 2015 r. żądanie przekazania informacji umożliwiającej weryfikację formalnej poprawności działań podjętych przez banki w tym zakresie. Tego typu działania podejmowane są również w trakcie aktualizacji kwartalnych ocen BION.

UKNF skierował również do banków zrzeszających oraz zrzeszonych pisma wzywające do ujednoczenia i racjonalizacji procedur wyceny zabezpieczeń – przyjmowanych przez banki – jako pomniejszenia podstawy tworzenia rezerw celowych. W wyniku tych działań w obydwu zrzeszeniach podjęte zostały prace zmierzające do ujednoczenia stosowanych procedur wyceny zabezpieczeń, szczególnie hipotecznych, zgodnie z rekomendacją S. Wdrożenie ujednoczonych procedur oraz weryfikacja wartości zabezpieczeń zgodnie z przyjętymi procedurami rozpoczęły się w I kwartale 2016 r.

Dodatkowo, BPS SA został wezwany do weryfikacji wyceny obligacji spółek Gant S.A. oraz Trust S.A. i ujednoczenia zasad tworzenia przez banki zrzeszone rezerw na wyemitowane na bazie tych obligacji certyfikaty.

W dniu 22 marca 2016 r. KNF zapoznała się z informacją o poziomie rezerw celowych bankach spółdzielczych oraz jego zmianach w 2015 r. w stosunku do 2014 r. i zdecydowała o:

- a. zwróceniu się z zapytaniem do organów zarządzających IPS o sposobie ich podejścia do banków, których poziom wyrezerwowania jest niższy niż 30%;
- b. uzgodnieniu z organami zarządzającymi IPS listy banków, które zostaną poddane audytowi w pierwszej kolejności;
- c. w przypadku banków nie należących do IPS, skierowaniu pism do rad i zarządów banków oraz do banków zrzeszających;
- d. w przypadku banków, w których zmniejszenie salda rezerw było jedynym źródłem dodatniego wyniku brutto o skierowaniu wystąpień nadzorczych z żądaniem złożenia wyjaśnień.

Banki zostały zobowiązane do udostępnienia tych pism biegłym rewidentom. Pisma zostały również skierowane do organów zarządzających IPS (w przypadku uczestników IPS) oraz do banków zrzeszających.

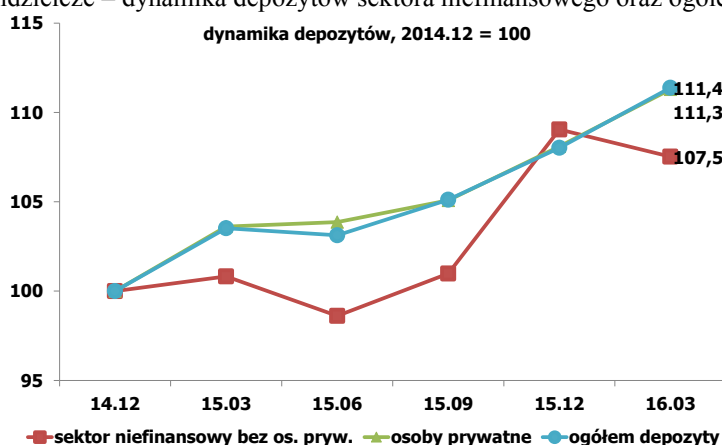
Istotną kwestią, która może wpłynąć na ocenę poziomu wyrezerwowania w bankach, na rzecz których ustanowiono zabezpieczenie w postaci nieruchomości rolnych, są wprowadzone ostatnio zmiany ustawowe dotyczące ograniczeń w nabywaniu i zbywaniu nieruchomości rolnych. W tej sprawie KNF wystosowała pismo do banków zrzeszających i spółdzielczych oraz do organów zarządzających instytucjonalnymi systemami ochrony z zaleceniem przeprowadzenia pogłębionych analiz możliwości i skutków przyjmowania w charakterze zabezpieczeń kredytów udzielanych rolnikom indywidualnym nieruchomości rolnych. Przeprowadzona została również ankieta, o charakterze ilościowym, wśród banków spółdzielczych na temat zabezpieczeń w postaci nieruchomości rolnych.

Podstawowym powodem sformułowania takiego zalecenia jest to, że zgodnie z obecnym porządkiem prawnym, co do zasady nabywcą nieruchomości rolnej może być wyłącznie rolnik indywidualny. Ustawa o kształtowaniu ustroju rolnego w art. 2a określa krąg podmiotów, których to ograniczenie nie dotyczy, przy czym podmioty prowadzące działalność bankową nie są tutaj wymienione.

3.4 Źródła finansowania działalności – depozyty banków spółdzielczych

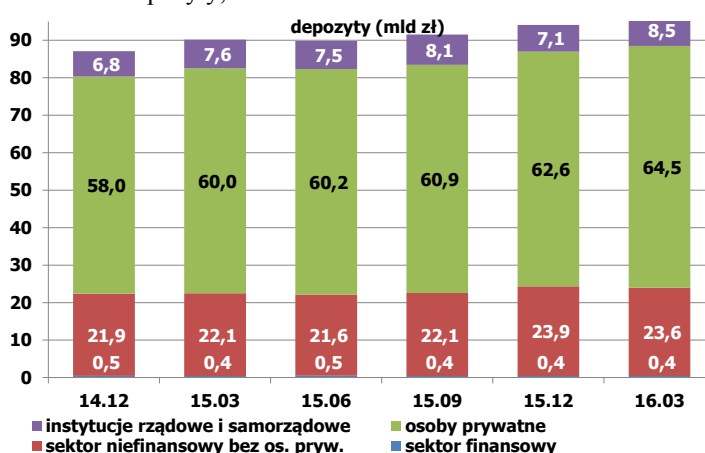
Depozyty w bankach spółdzielczych wzrosły w stosunku do grudnia 2015 r. o 3,1%, do 97,0 mld zł (w sektorze bankowym o 3,3%). W trakcie roku poziom depozytów ulegał istotnym wahaniom. Ich zmienność jest w bardzo dużym stopniu zdeterminowana zmianami poziomów depozytów osób prywatnych.

Wykres 3.8 Banki spółdzielcze – dynamika depozytów sektora niefinansowego oraz ogółem, 2014.12 = 100

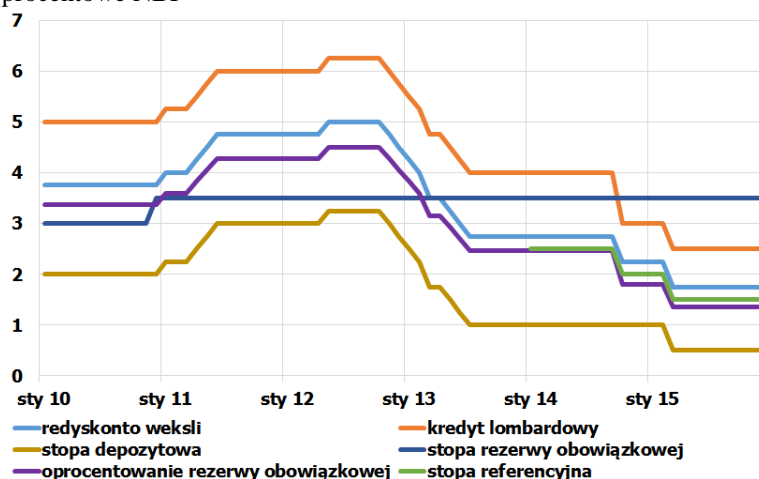
Depozyty osób prywatnych przewyższają należności banków spółdzielczych od sektora niefinansowego. Sytuacja taka jest charakterystyczna dla spółdzielczości bankowej na całym świecie – jest ona dostawcą środków dla systemu bankowego.

Wykres 3.9 Banki spółdzielcze – depozyty, mld zł

Nadwyżka depozytów nad kredytami jest lokowana w bankach zrzeszających oraz w instrumentach dłużnych, niemniej wobec niskich stóp procentowych działalność ta przynosiła mniejsze przychody niż w latach ubiegłych, co miało bezpośredni wpływ na wyniki banków spółdzielczych.

Wykres 3.10 Stopy procentowe NBP

3.5 Wyniki finansowe i efektywność

Wynik finansowy netto banków spółdzielczych zmniejszył się w stosunku do I kw. 2015 r. o 2,4% (do 202,9 mln zł). Żaden bank nie poniósł straty.

Wykres 3.11 Banki spółdzielcze – rozliczenie zmian głównych składników rachunku wyników

W przeciwieństwie do 2015 r. wynik odsetkowy oraz pozostały wynik pozaodsetkowy (czyli działalność operacyjna) najsilniej oddziaływały na wzrost wyniku netto, zaś saldo rezerw celowych najsilniej oddziaływało na jego zmniejszenie.

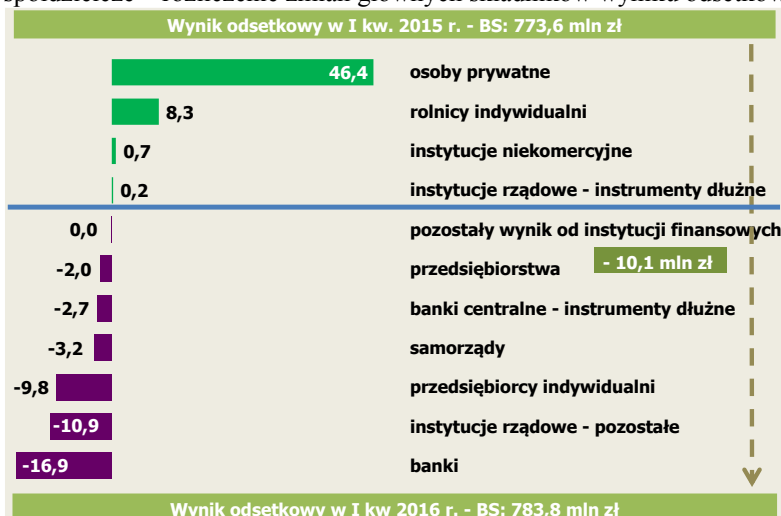
Saldo rezerw celowych wzrosło w grupie banków uczestniczących w IPS, co związane jest z ustanowieniem w systemach ochrony instytucjonalnej minimalnych poziomów wyrezerwowania należności zagrożonych (w obydwu systemach po 30%). Wzrosło również, w niewielkim stopniu, w bankach nie będących uczestnikami IPS.

Warto też zwrócić uwagę na spadek wyniku z opłat i prowizji, ponieważ może to oznaczać, że banki spółdzielcze niedługo podniosą opłaty za swoje usługi.

Zmniejszyły się również koszty operacyjne w stosunku do I kw. 2015 r. (w całym sektorze o 0,2%). Trzeba zauważyć, że stało się to głównie w bankach poza IPS, gdzie zmniejszyły się o

1,8%, natomiast w bankach IPS zwiększyły się w niewielkim stopniu: o 0,1% w IPS SGB oraz o 0,7% w IPS BPS.

Wykres 3.12 Banki spółdzielcze – rozliczenie zmian głównych składników wyniku odsetkowego

W przypadku wyniku odsetkowego najsilniej na jego wzrost oddziaływały operacje z osobami prywatnymi, przy czym chodzi tu o zmniejszenie kosztów odsetkowych, czyli oprocentowania depozytów.

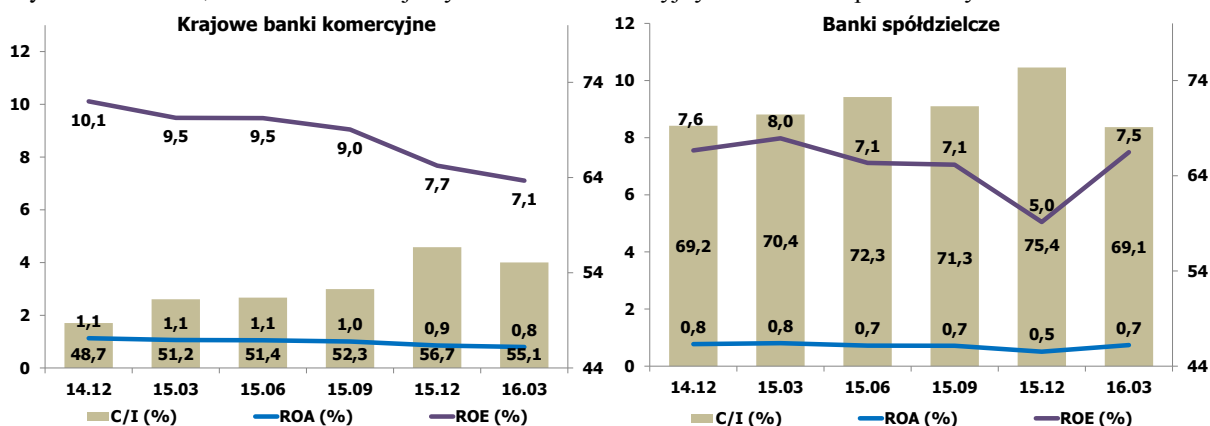
W przypadku rolników indywidualnych największe znaczenie miał wzrost przychodów odsetkowych.

Spadek wyniku odsetkowego w pozycji „instytucje rządowe – pozostałe” jest niemal w całości równy spadkowi dopłat do oprocentowania kredytów preferencyjnych.

3.5.1 Efektywność

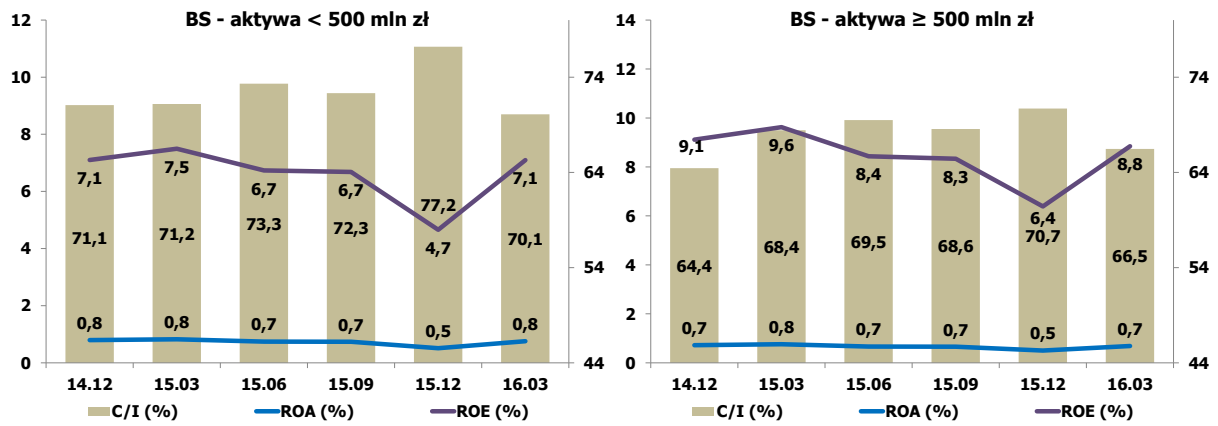
Niewielki spadek wyniku netto w stosunku do I kw. 2015 r. spowodował, że efektywność banków spółdzielczych była niewiele niższa niż w I kw. 2015 r. i wyższa niż w całym 2015 r., na co zresztą zasadniczy wpływ miały wypłaty z FOŚG w IV kw. 2015 r.

Wykres 3.13 ROA, ROE oraz C/I krajowych banków komercyjnych i banków spółdzielczych

Analogicznych obserwacji, w przypadku banków spółdzielczych, można dokonać zarówno w bankach o aktywach mniejszych niż 500 mln zł, jak i w bankach o aktywach większych lub równych 500 mln zł.

Wykres 3.14 ROA, ROE oraz C/I banków spółdzielczych wg grup aktywów

4 Banki zrzeszające

Suma bilansowa banków zrzeszających wzrosła o 2,8% (o 0,9 mld zł, do 31,5 mld zł) w stosunku do grudnia 2014 r.

Podstawowe zmiany po stronie pasywów były następujące:

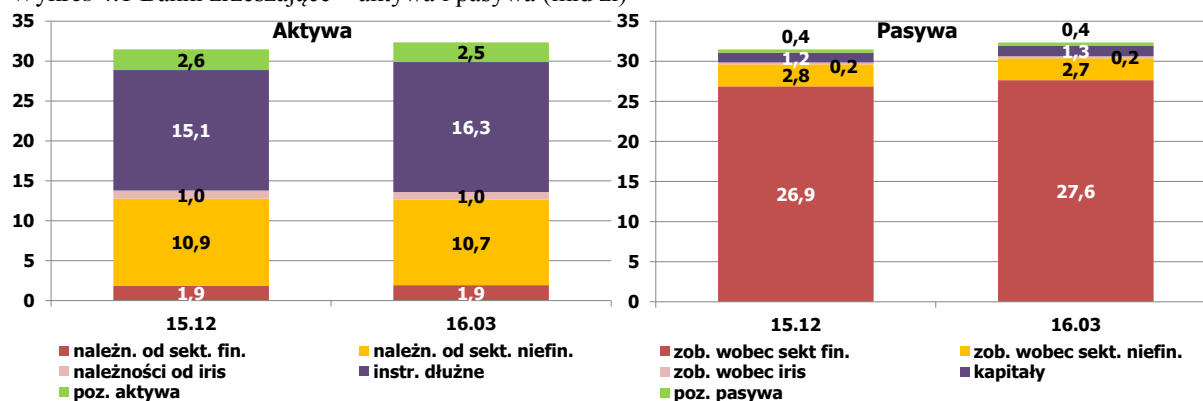
- wzrost zobowiązań wobec sektora finansowego o 0,8 mld zł;
- wzrost pozostałych kapitałów (bez akcyjnego) 0,1 mld zł;

Po stronie aktywów:

- wzrost instrumentów dłużnych o 1,2 mld zł (w tym instrumenty NBP i SP po 0,5 mld zł);
- wzrost należności od sektora finansowego o 0,1 mld zł;
- zmniejszenie należności od sektora niefinansowego o 0,2 mld zł;
- zmniejszenie pozostałych aktywów (głównie kasa oraz operacje z NBP) o 0,1 mld zł.

Różnice pomiędzy sumą poszczególnych pozycji w aktywach i pasywach wynikają z zaokrągleń.

Wykres 4.1 Banki zrzeszające – aktywa i pasywa (mld zł)

4.1 Kredyty i inne należności banków zrzeszających

Należności banków zrzeszających od trzech sektorów (finansowego, niefinansowego oraz rządowego i samorządowego) wzrosły o 0,9% w stosunku do grudnia 2015 r., z 14,8 mld zł do 15,0 mld zł.

Tabl. 4.1 Banki zrzeszające – struktura i dynamika kredytów i innych należności brutto ogółem oraz udział należności zagrożonych brutto

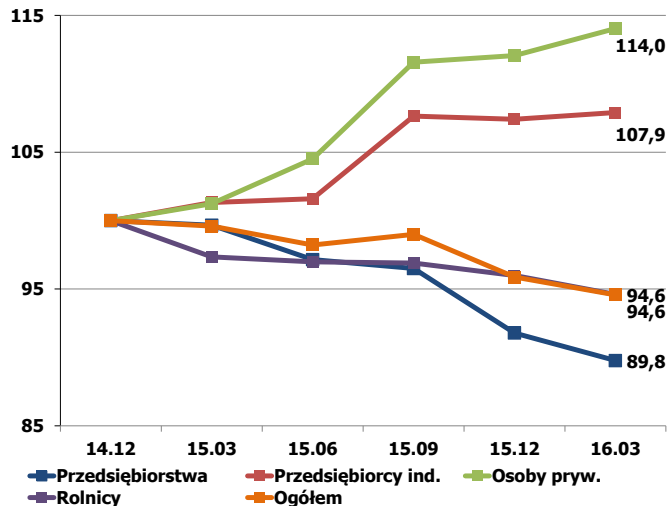
	Kredyty i inne należności (mld zł)		Struktura i dynamika należności brutto (%)			Należności zagrożone brutto (%)				
						udział należności zagrożonych		struktura należności zagrożonych		dynamika 2014=100
	2014	2015	2014	2015	dynamika 2014=100	2014	2015	2014	2015	
monetarne instytucje fin.	1,1	1,6	7,3	10,8	148,7	0,0	0,2	0,0	0,1	1180,3
pozostałe instytucje fin.	0,5	0,4	3,1	2,7	90,2	3,8	4,3	0,6	0,6	103,1
sektor niefinansowy	12,2	11,7	82,5	78,4	95,9	23,4	23,6	98,7	98,6	96,9
sektor samorządowy	1,0	1,2	7,1	8,1	115,1	2,0	1,4	0,7	0,6	85,2
sektor rządowy i FUS	0,0	0,0	0,1	0,1	69,0	0,0	0,0	0,0	0,0	x
Razem	14,8	15,0	100,0	100,0	100,9	19,6	18,8	100,0	100,0	97,0

W przeciwieństwie do banków spółdzielczych dynamika należności ogółem jest wyższa od dynamiki należności zagrożonych.

4.1.1 Kredyty i inne należności od sektora niefinansowego

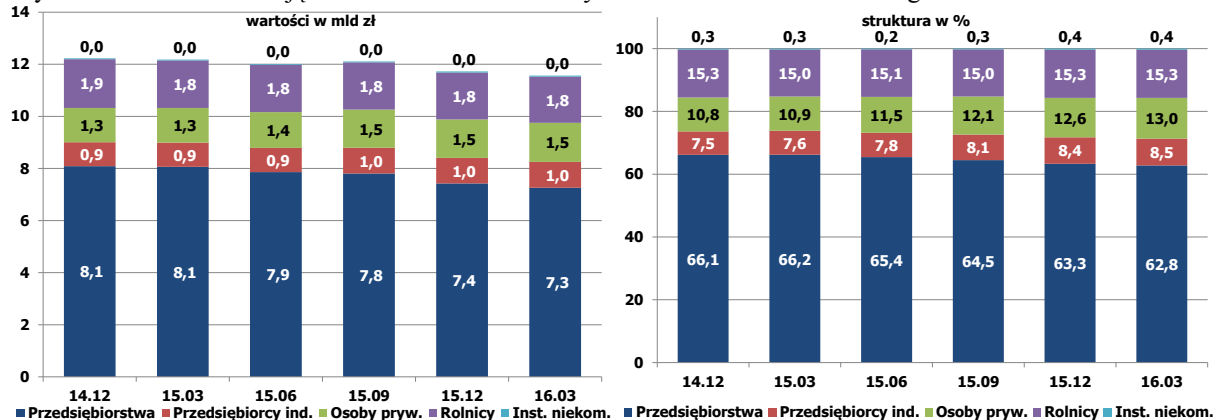
Należności banków zrzeszających od sektora niefinansowego zmniejszyły się w stosunku do grudnia 2015 r. o 1,4%, do 11,6 mld zł.

Wykres 4.2 Banki zrzeszające - dynamika należności od sektora niefinansowego wg podmiotów, 2014.12=100

Podobnie, jak w przypadku banków spółdzielczych, najszybciej rosną należności od osób prywatnych. Przede wszystkim są to kredyty mieszkaniowe, stanowiące 76,4% kredytów dla tych osób (w tym 0,7% kredytów walutowych, tj. równowartość 7,6 mln zł; brak kredytów w CHF).

Wykres 4.3 Banki zrzeszające – saldo i struktura kredytów dla sektora niefinansowego

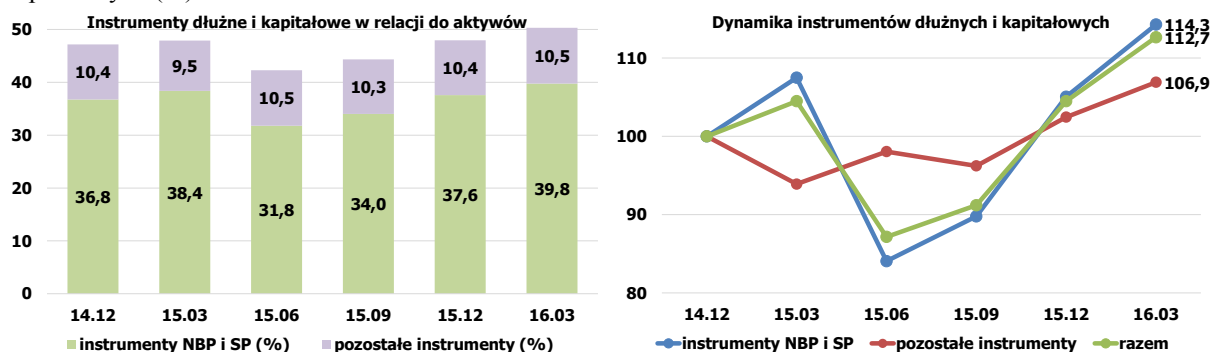
Jeśli chodzi o strukturę podmiotową, to widać, że banki zrzeszające powielają strukturę banków spółdzielczych. Koncepcje dotyczące funkcjonowania nowych zrzeszeń, z wbudowanymi w nie systemami ochrony, zakładają stopniowe ograniczanie samodzielnej działalności kredytowej banków zrzeszających. Dotyczy to w szczególności niezwiązanego rygorami programu naprawczego SGB-Bank SA, którego strategia zakłada ograniczenie działalności kredytowej wyłącznie do kredytów udzielanych w konsorcjach ze zrzeszonymi bankami spółdzielczymi.

4.2 Instrumenty dłużne

Zmiany dwóch podstawowych składników bilansów (instrumentów dłużnych i kapitałowych oraz zobowiązań wobec sektora finansowego, czyli głównie wobec banków zrzeszonych) banków zrzeszających są ze sobą ściśle powiązane.

Instrumenty dłużne w bankach zrzeszających – zwłaszcza bony NBP i obligacje SP – pełnią głównie rolę zabezpieczenia płynności.

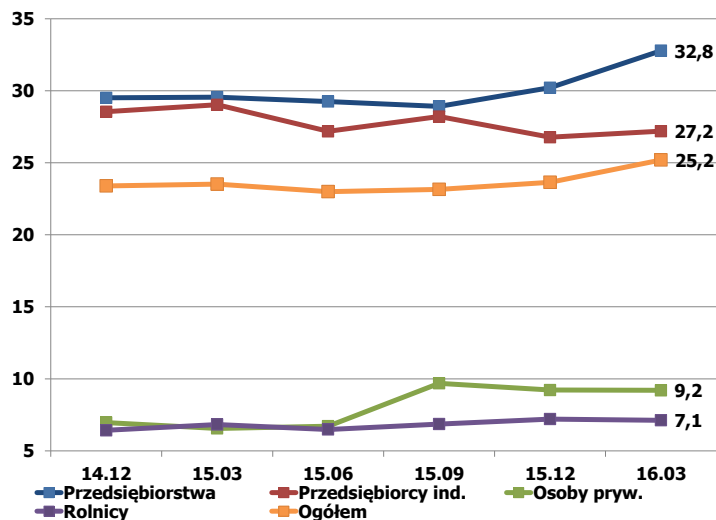
Wykres 4.4 Banki zrzeszające – dynamika (2014.12 = 100) oraz udział w aktywach instrumentów dłużnych i kapitałowych (%)

4.3 Jakość należności banków zrzeszających od sektora niefinansowego

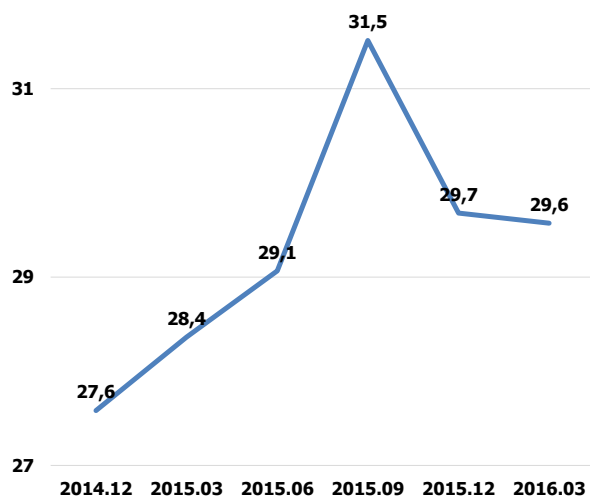
Należności banków zrzeszających od sektora niefinansowego odznaczają się dużo gorszą jakością niż banków spółdzielczych.

Wykres 4.5 Banki zrzeszające – udział należności ze stwierdzoną utratą wartości w należnościach od sektora niefinansowego (%)

Poziom wyrezerwowania należności ze stwierdzoną utratą wartości jest zbliżony do średniego poziomu w bankach spółdzielczych.

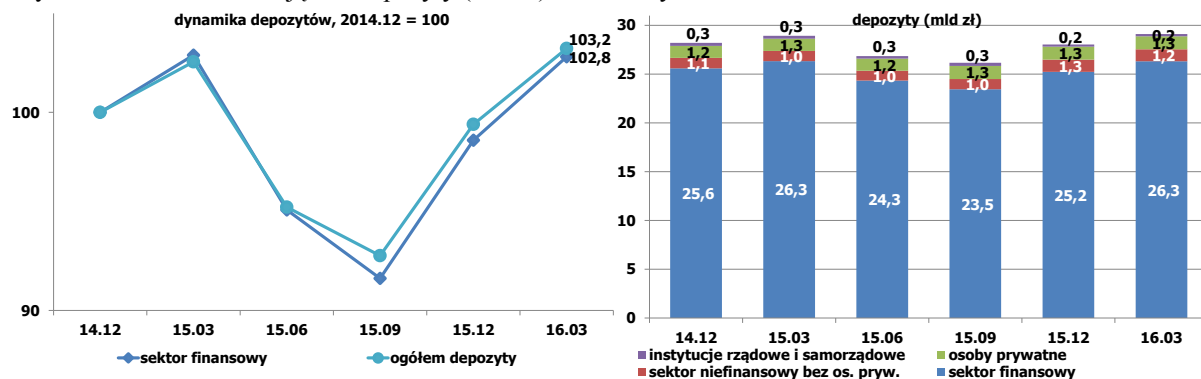
Wykres 4.6 Poziom wyrezerwowania należności od sektora niefinansowego ze stwierdzoną utratą wartości w bankach zrzeszających (%)

4.4 Źródła finansowania działalności – depozyty banków zrzeszających

Depozyty w bankach zrzeszających zwiększyły się w stosunku do grudnia 2015 r. o 3,9%, do 29,1 mld zł. Główną przyczyną wzrostu był depozyt obowiązkowy banków zrzeszonych, przede wszystkim uczestników IPS.

Wykres 4.7 Banki zrzeszające – depozyty (mld zł) oraz ich dynamika 2014.12 = 100

Wartość depozytu obowiązkowego banków zrzeszonych w BPS SA wynosiła na koniec marca 2016 r. 4,1 mld zł, w tym depozyt obowiązkowy banków poza IPS (65 banków) 0,8 mld zł. Część banków zrzeszonych, nie będących uczestnikami IPS, w liczbie 51, nie utrzymywało depozytu obowiązkowego.

Wartość depozytu obowiązkowego utrzymywanego przez banki spółdzielcze IPS SGB wyniosła 1,5 mld zł.

4.5 Wyniki finansowe i efektywność banków zrzeszających

Banki zrzeszające osiągnęły na koniec I kw. 2016 r. zysk netto w kwocie 10,1 mln zł.

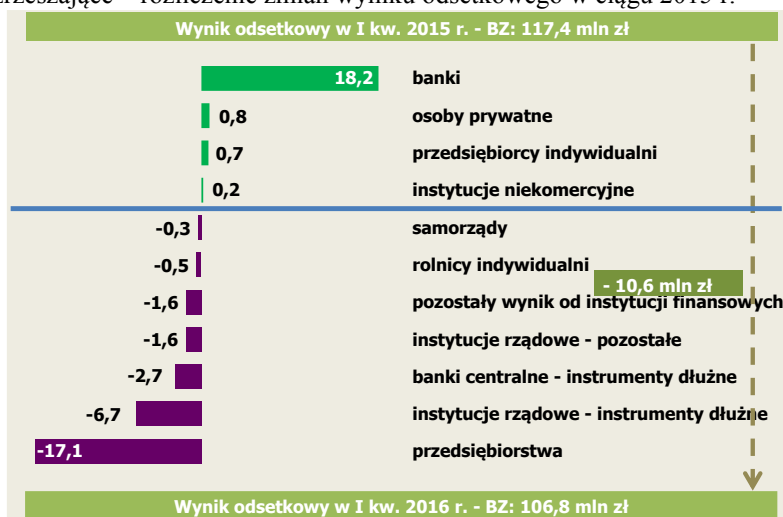
Podstawowym czynnikiem wzrostu wyniku finansowego netto było rozwiązanie rezerw, oraz, podobnie jak w przypadku wyniku za 2015 r., saldo rezerw celowych.

Wykres 4.8 Banki zrzeszające – rozliczenie zmian głównych składników rachunku wyników

W przypadku zmian wyniku odsetkowego sytuacja banków zrzeszających jest analogiczna do sytuacji banków spółdzielczych, z tą różnicą, że w bankach zrzeszających niemal wyłącznym czynnikiem wzrostu wyniku odsetkowego jest obniżka kosztów odsetkowych płaconych bankom, głównie zrzeszonym, o 19,3 mln zł, przy obniżce przychodów o 1,1 mln zł.

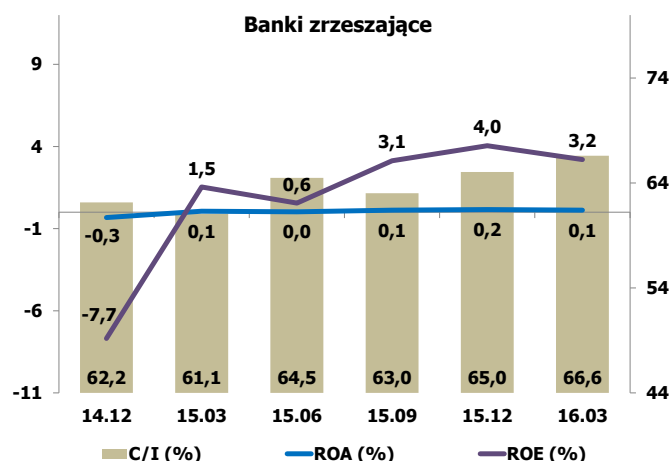
Wykres 4.9 Banki zrzeszające – rozliczenie zmian wyniku odsetkowego w ciągu 2015 r.

4.5.1 Efektywność

Konsekwencją działań naprawczych BPS SA i pokrycia jego strat z lat ubiegłych jeszcze w 2015 r. była zdecydowana poprawa wskaźników banków zrzeszających. Niemniej trzeba zwrócić uwagę na to, że w I kw. 2016 r. w przypadku obydwu banków poprawa wyników była skutkiem działalności pozaoperacyjnej.

Wykres 4.10 Banki zrzeszające – ROA i ROE netto oraz C/I

5 Sytuacja płynnościowa – normy LCR

W dniu 1 października 2015 r. zaczęło obowiązywać Rozporządzenie Delegowane Komisji (UE) 2015/61 z dnia 10 października 2014 r. uzupełniające rozporządzenie CRR w odniesieniu do wymogu pokrycia wpływów netto dla instytucji kredytowych - LCR. Rozporządzenia delegowane wskazuje, że instytucje kredytowe zobowiązane są do utrzymywania wskaźnika pokrycia wpływów netto (wskaźnika LCR) na poziomie:

- 60% począwszy od dnia 01.10.2015 r.,
- 70% od dnia 01.01.2016 r.,
- 80% od dnia 01.01.2017 r.,
- 100% od dnia 01.01.2018 r.

Bank, który nie spełnia wymogów w zakresie LCR, zobowiązany jest powiadomić o tym właściwe organy i przedstawić tym organom plan szybkiego przywrócenia zgodności z normą, a także codziennie – na koniec każdego dnia roboczego – przekazywać informacje na temat poziomu wskaźnika i jego składowych.

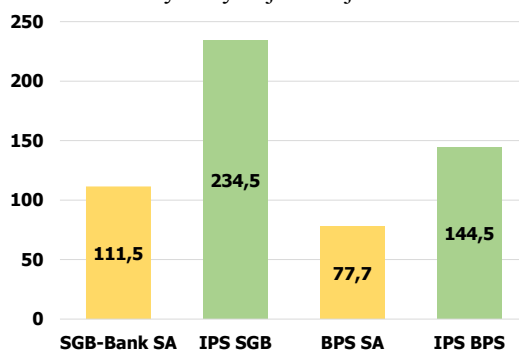
Norma LCR została określona w rozporządzeniu CRR i wprowadzona do polskiego prawa poprzez zapisy art. 94 ustawy o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym.

Badanie przeprowadzone⁵ na koniec I kw. 2016 r. wykazało, iż tylko 1 bank spółdzielczy nie będący uczestnikiem IPS, nie spełnia normy LCR na poziomie 70%.

Natomiast w przypadku banków – uczestników IPS, tzn. banków zrzeszających oraz banków zrzeszających i banków spółdzielczych łącznie (wskaźnik skonsolidowany) sytuację przedstawia wykres 5.1.

⁵ Proces legislacyjny dotyczący sprawozdawczości w zakresie wymogu pokrycia wpływów netto dla instytucji kredytowych przedłuża się, dlatego przeprowadzane są badania ankietowe.

Wykres 5.1 Wskaźniki LCR systemów ochrony instytucjonalnej oraz banków zrzeszających (%) – 2016.03.31

6 Fundusze własne

Fundusze własne banków spółdzielczych wzrosły o 1,3% (do 10,7 mld zł) w stosunku do grudnia 2015 r. (w całym sektorze bankowym fundusze własne wzrosły o 3,0%). Wyrażone w euro również wzrosły o 1,1% (do 2,5 mld euro; kurs PLN/EUR był w marcu 2016 r. nieznacznie wyższy niż w grudniu 2015 r. i z tego powodu wartość wyrażona w mld euro z 1 miejscem po przecinku nie zmieniła się).

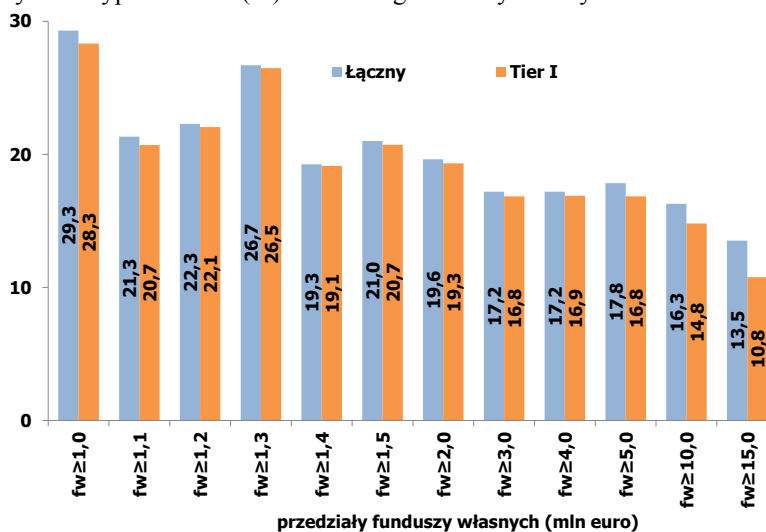
Łączny współczynnik kapitałowy banków spółdzielczych wyniósł 17,0% (wobec 15,9% w grudniu 2015 r.), zaś współczynnik Tier I wyniósł 15,9%, wobec 14,9 w grudniu 2015 r.

Przyrost współczynnika wypłacalności nastąpił głównie w bankach IPS z powodu zmniejszenia wag ryzyka do 0% w przypadku zaangażowań wewnątrz IPS. Ekspozycje tego rodzaju zmniejszyły wartość ekspozycji ważonych ryzykiem w bankach spółdzielczych będących uczestnikami IPS o 4,1 mld zł, co odpowiada zmniejszeniu wymogu kapitałowego o 324,6 mln zł.

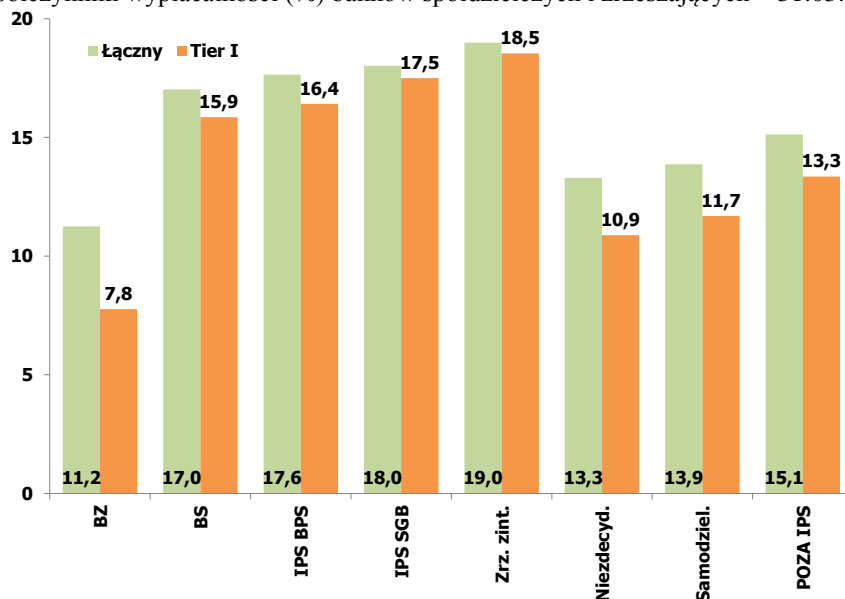
Kapitał Tier 1 stanowił w bankach spółdzielczych 93,1% funduszy własnych.

Fundusze własne wyższe niż równowartość 5 mln euro posiadało 137 banków wobec 135 w grudniu 2015 r.

Wykres 6.1 Współczynnik wypłacalności (%) BS według funduszy własnych – 31.03.2016r.

Wykres 6.2 Współczynniki wypłacalności (%) banków spółdzielczych i zrzeszających – 31.03.2016.

Warto zwrócić uwagę, że banki deklarujące utworzenie zrzeszenia zintegrowanego mają, średnio, najwyższe współczynniki wypłacalności, niemniej miały je również w grudniu 2015 r. Natomiast banki IPS zanotowały największe przyrosty łącznych współczynników wypłacalności, zaś przeciętny łączny współczynnik kapitałowy banków spoza IPS zmniejszył się.

Tabl. 6.1 Łączny współczynnik wypłacalności banków spółdzielczych według przynależności do IPS

	IPS BPS	IBS SGB	Zrzeszenie zintegrowane	Niezdecydowani	Samodzielni	Poza IPS łącznie
2015.12	16,4	16,0	18,8	13,5	14,0	15,2
2016.03	17,6	18,0	19,0	13,3	13,9	15,1

Utworzenie systemów ochrony instytucjonalnej spowodowało również wyraźną zmianę rozkładu liczby banków spółdzielczych według łącznego współczynnika wypłacalności.

Tabl. 6.2 Rozkład liczby banków spółdzielczych według przedziałów łącznego współczynnika wypłacalności

	2015.12	2016.03
TCR <8%	1	1
8% ≤ TCR < 10%	5	1
10% ≤ TCR < 12%	22	15
TCR ≥ 12	532	543
Razem	560	560

W grudniu 2015 r. jeden bank spółdzielczy nie spełniał minimum kapitału założycielskiego w kwocie równowartości 1 mln euro. Bank ten objęty jest od czerwca 2009 r. postępowaniem naprawczym.

Współczynnik wypłacalności jednego spółdzielczego jest niższy niż 8%. Bank ten również podlega postępowaniu naprawczemu.

Fundusze własne banków zrzeszających w marcu 2016 r. były wyższe o 1,9% niż w grudniu 2015 r. i wyniosły 1,6 mld zł. Wyrażone w euro wzrosły o 1,7%, do 365,4 mln euro. Kapitał Tier I stanowił 69,1% funduszy własnych (67,8% w grudniu 2015 r.).

Współczynniki kapitałowe banków zrzeszających wzrosły: łączny współczynnik z 10,8% do 11,3%, współczynnik Tier I z 7,3% do 7,8%, współczynnik CET I z 7,2% do 7,7%.

7 Spis wykresów

Wykres 2.1 Zmiany podstawowych wielkości charakteryzujących banki spółdzielcze	7
Wykres 2.2 Banki spółdzielcze według przynależności do IPS	8
Wykres 2.3 Udział w aktywach (po lewej stronie) i wyniku finansowym netto sektora banków spółdzielczych według uczestnictwa w IPS.....	8
Wykres 2.4 Udział w należnościach od sektora niefinansowego (po lewej stronie) i depozytów sektora niefinansowego banków spółdzielczych według uczestnictwa w IPS	9
Wykres 2.5 Udział w funduszach własnych (po lewej stronie) i w zatrudnieniu w sektorze banków spółdzielczych według uczestnictwa w IPS	9
Wykres 2.6 Podstawowe wskaźniki efektywności według uczestnictwa w IPS	9
Wykres 2.7 Udział należności z utratą wartości w należnościach od sektora niefinansowego (po lewej stronie) oraz poziom ich wyrezerwowania (%), według uczestnictwa w IPS.	9
Wykres 2.8 Udziały sektora spółdzielczego (banki spółdzielcze i zrzeszające) w podstawowych wielkościach sektora bankowego (%) – 2016.03.31	10
Wykres 2.9 Dynamika liczby udziałowców – osób fizycznych – banków spółdzielczych oraz funduszu udziałowego bilansowego i zaliczonego do FW (%)	12
Wykres 2.10 Zatrudnienie w bankach spółdzielczych i zrzeszających w okresie od 2010 r.....	12
Wykres 2.11 Liczba oraz aktywa banków spółdzielczych wykonujących programy postępowania naprawczego	12
Wykres 3.1 Aktywa i pasywa banków spółdzielczych na koniec 2015 i I kw. 2016 r. (mld zł)	14
Wykres 3.2 Banki spółdzielcze – dynamika należności od podmiotów sektora niefinansowego, 2014.12 = 100	15
Wykres 3.3 Banki spółdzielcze – saldo i struktura kredytów dla sektora niefinansowego	16
Wykres 3.4 Banki spółdzielcze – dynamika (2014.12 = 100) oraz udział w aktywach instrumentów dłużnych i kapitałowych (%)	16
Wykres 3.5 Instrumenty dłużne banków spółdzielczych w relacji do aktywów (%)	17
Wykres 3.6 Banki spółdzielcze – udział należności zagrożonych w należnościach od sektora niefinansowego (%)	17
Wykres 3.7 Banki spółdzielcze – relacje podstawy tworzenia rezerw celowych oraz rezerw celowych do należności wg kategorii ryzyka (%).....	18
Wykres 3.8 Banki spółdzielcze – dynamika depozytów sektora niefinansowego oraz ogółem, 2014.12 = 100...	20
Wykres 3.9 Banki spółdzielcze – depozyty, mld zł	20
Wykres 3.10 Stopy procentowe NBP.....	21
Wykres 3.11 Banki spółdzielcze – rozliczenie zmian głównych składników rachunku wyników.....	21
Wykres 3.12 Banki spółdzielcze – rozliczenie zmian głównych składników wyniku odsetkowego	22
Wykres 3.13 ROA, ROE oraz C/I krajowych banków komercyjnych i banków spółdzielczych.....	22
Wykres 3.14 ROA, ROE oraz C/I banków spółdzielczych wg grup aktywów	23
Wykres 4.1 Banki zrzeszające – aktywa i pasywa (mld zł)	24
Wykres 4.2 Banki zrzeszające - dynamika należności od sektora niefinansowego wg podmiotów, 2014.12=100	25
Wykres 4.3 Banki zrzeszające – saldo i struktura kredytów dla sektora niefinansowego.....	25
Wykres 4.4 Banki zrzeszające – dynamika (2014.12 = 100) oraz udział w aktywach instrumentów dłużnych i kapitałowych (%)	26
Wykres 4.5 Banki zrzeszające – udział należności ze stwierdzoną utratą wartości w należnościach od sektora niefinansowego (%)	26
Wykres 4.6 Poziom wyrezerwowania należności od sektora niefinansowego ze stwierdzoną utratą wartości w bankach zrzeszających (%)	27
Wykres 4.7 Banki zrzeszające – depozyty (mld zł) oraz ich dynamika 2014.12 = 100	28
Wykres 4.8 Banki zrzeszające – rozliczenie zmian głównych składników rachunku wyników	29
Wykres 4.9 Banki zrzeszające – rozliczenie zmian wyniku odsetkowego w ciągu 2015 r.	29
Wykres 4.10 Banki zrzeszające – ROA i ROE netto oraz C/I	30
Wykres 5.1 Wskaźniki LCR systemów ochrony instytucjonalnej oraz banków zrzeszających (%) – 2016.03.31	31
Wykres 6.1 Współczynnik wypłacalności (%) BS według funduszy własnych – 31.03.2016r.	31
Wykres 6.2 Współczynniki wypłacalności (%) banków spółdzielczych i zrzeszających – 31.03.2016.	32

8 Spis tablic

Tabl. 2.1 Wybrane wskaźniki banków spółdzielczych na koniec 2015 i I kw. 2016 r.	7
Tabl. 2.2 Liczba banków według przynależności do IPS oraz zrzeszeń banków – stan na 10 czerwca 2016 r.	7
Tabl. 3.1 Banki spółdzielcze – struktura i dynamika kredytów i innych należności brutto ogółem oraz udział należności zagrożonych brutto	15
Tabl. 4.1 Banki zrzeszające – struktura i dynamika kredytów i innych należności brutto ogółem oraz udział należności zagrożonych brutto	24
Tabl. 6.1 Łączny współczynnik wypłacalności banków spółdzielczych według przynależności do IPS	32
Tabl. 6.2 Rozkład liczby banków spółdzielczych według przedziałów łącznego współczynnika wypłacalności.	32

9 Spis załączników

Załącznik nr 1. Udziałowcy	
Załącznik nr 2. Bilans	
Załącznik nr 3. Rachunek wyników	
Załącznik nr 4. Przychody, koszty i wynik odsetkowy	
Załącznik nr 5. Efektywność	
Załącznik nr 6. Należności od sektora niefinansowego w układzie podmiotowym	
Załącznik nr 7. Depozyty	

Opracowano w Wydziale Analiz i Metodyk

Departamentu Bankowości Spółdzielczej i Spółdzielczych Kas Oszczędnościowo-Kredytowych

ZAŁĄCZNIKI

Wyszczególnienie ¹⁾	Liczba udziałowców			Fundusz udziałowy opłacony (tys. zł)			Fundusz udziałowy opłacony przypadający na 1 udziałowca (tys. zł)		
	ogółem	osoby fizyczne	osoby prawne	ogółem	osoby fizyczne	osoby prawne	ogółem	osoby fizyczne	osoby prawne
marzec 2012									
razem	1 068 202	1 064 172	4 030	710 396	637 561	72 835	0,67	0,60	18,07
w tym członkowie posiadający 5% lub więcej funduszu udziałowego opłaconego	549	378	171	112 840	67 050	45 790	205,54	177,38	267,78
udział członków posiadających 5% lub więcej funduszu udziałowego opłaconego (%)	0,05	0,04	4,24	15,88	10,52	62,87	x	x	x
grudzień 2012									
razem	1 051 897	1 048 261	3 636	730 718	646 670	84 048	0,69	0,62	23,12
w tym członkowie posiadający 5% lub więcej funduszu udziałowego opłaconego	526	367	159	115 077	65 146	49 931	218,78	177,51	314,03
udział członków posiadających 5% lub więcej funduszu udziałowego opłaconego (%)	0,05	0,04	4,37	15,75	10,07	59,41	x	x	x
grudzień 2013									
razem	1 034 448	1 030 891	3 557	736 632	640 870	95 761	0,71	0,62	26,92
w tym członkowie posiadający 5% lub więcej funduszu udziałowego opłaconego	503	342	161	104 102	56 432	47 670	206,96	165,01	296,09
udział członków posiadających 5% lub więcej funduszu udziałowego opłaconego (%)	0,05	0,03	4,53	14,13	8,81	49,78	x	x	x
grudzień 2014									
razem	1 012 568	1 008 993	3 575	692 492,6	611 837,3	80 655,3	0,68	0,61	22,56
w tym członkowie posiadający 5% lub więcej funduszu udziałowego opłaconego	485	347	138	94 132,0	57 329,2	36 802,8	194,09	165,21	266,69
udział członków posiadających 5% lub więcej funduszu udziałowego opłaconego (%)	0,05	0,03	3,86	13,59	9,37	45,63	x	x	x
grudzień 2015									
razem	994 263	990 933	3 330	595 970,9	547 209,0	48 761,9	0,60	0,55	14,64
w tym członkowie posiadający 5% lub więcej funduszu udziałowego opłaconego	458	329	129	69 996,1	48 789,0	21 207,2	152,83	148,29	164,40
udział członków posiadających 5% lub więcej funduszu udziałowego opłaconego (%)	0,05	0,03	3,87	11,74	8,92	43,49	x	x	x
marzec 2016									
razem	991 133	987 794	3 339	582 495,6	534 668,9	47 826,7	0,59	0,54	14,32
w tym członkowie posiadający 5% lub więcej funduszu udziałowego opłaconego	462	326	136	70 422,0	48 789,9	21 632,1	152,43	149,66	159,06
udział członków posiadających 5% lub więcej funduszu udziałowego opłaconego (%)	0,05	0,03	4,07	12,09	9,13	45,23	x	x	x

1) dane z ankiet

Banki zrzeszające						
	mln zł					
	2014.12	2015.03	2015.06	2015.09	2015.12	2016.03
aktywa						
Kasa i operacje z NBP	1 535,8	1 579,2	2 325,7	1 755,6	1 980,1	1 873,1
Należności od sektora finansowego	1 517,8	1 768,9	1 999,7	1 943,9	1 876,7	1 926,8
Należności od sektora niefinansowego	11 436,5	11 366,0	11 206,7	11 221,5	10 899,8	10 702,6
Należności od instytucji rządowych i samorządowych	1 059,9	1 020,3	990,9	966,3	1 000,4	968,7
Instrumenty dłużne i kapitałowe	14 445,1	15 093,8	12 588,7	13 173,6	15 093,5	16 273,2
w tym:						
Skarbu Państwa	7 343,5	7 717,9	7 765,7	7 862,8	8 184,9	8 729,9
NBP	3 911,8	4 380,4	1 695,4	2 241,5	3 640,4	4 133,1
Rzeczowe aktywa trwałe	231,9	227,8	222,1	223,7	188,7	183,9
Wartości niematerialne i prawne	76,5	81,7	78,9	77,1	86,2	81,3
Inne	312,1	374,1	360,1	345,7	345,1	326,3
Razem	30 615,5	31 511,7	29 772,7	29 707,3	31 470,4	32 335,8
pasywa						
Operacje z bankiem centralnym	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
Zobowiązania wobec sektora finansowego	26 273,0	27 082,3	25 438,1	25 256,0	26 862,9	27 638,1
Zobowiązania wobec sektora niefinansowego	2 433,2	2 438,3	2 405,4	2 523,7	2 759,7	2 741,1
Zobowiązania wobec sektora instytucji rządowych i samorz.	306,8	286,2	259,1	330,2	221,0	232,5
Kapitały	1 199,0	1 279,9	1 234,6	1 211,8	1 225,0	1 341,0
w tym						
kapitał akcyjny / udziałowy	561,9	586,0	586,0	586,0	602,3	614,3
wynik roku bieżącego	-103,6	5,0	3,5	29,1	49,8	10,1
Inne pasywa	403,5	424,9	435,3	385,5	401,9	383,1
Razem	30 615,5	31 511,7	29 772,7	29 707,3	31 470,4	32 335,8

Banki spółdzielcze						
	mln zł					
	2014.12	2015.03	2015.06	2015.09	2015.12	2016.03
aktywa						
Kasa i operacje z NBP	2 026,9	1 922,2	1 997,2	2 059,3	2 117,8	2 090,0
Należności od sektora finansowego	25 649,7	26 572,7	24 623,7	24 153,4	26 164,7	27 151,3
Należności od sektora niefinansowego	54 724,7	55 500,6	57 592,8	58 473,4	58 274,7	59 126,6
Należności od instytucji rządowych i samorządowych	6 009,0	6 028,9	6 187,3	6 048,8	6 201,6	6 088,1
Instrumenty dłużne i kapitałowe	9 135,7	10 929,0	10 385,5	11 957,2	12 045,2	13 800,3
w tym:						
Skarbu Państwa	2 879,6	2 970,0	3 066,1	3 302,8	3 700,6	3 600,5
NBP	4 013,8	5 615,7	4 654,7	5 197,0	5 123,2	7 254,1
Rzeczowe aktywa trwałe	2 363,7	2 367,7	2 382,3	2 374,6	2 393,0	2 391,3
Wartości niematerialne i prawne	37,2	35,6	34,3	33,3	36,6	34,5
Inne	827,1	1 224,8	1 196,9	1 168,5	991,9	1 128,4
Razem	100 773,9	104 581,3	104 400,0	106 268,5	108 225,5	111 810,5
pasywa						
Operacje z bankiem centralnym	0,1	0,1	6,1	9,9	2,1	0,1
Zobowiązania wobec sektora finansowego	1 748,0	1 675,5	1 776,3	1 726,2	1 752,3	1 776,8
Zobowiązania wobec sektora niefinansowego	80 224,8	82 469,5	82 162,6	83 397,2	86 911,8	88 429,7
Zobowiązania wobec sektora instytucji rządowych i samorz.	6 807,1	7 678,4	7 562,5	8 156,9	7 165,5	8 575,5
Kapitały	10 329,5	10 505,1	10 603,0	10 791,3	10 716,9	10 917,7
w tym						
kapitał akcyjny / udziałowy	677,3	652,8	632,7	626,8	596,0	584,8
wynik roku bieżącego	756,0	208,3	373,1	558,8	524,4	202,9
Inne pasywa	1 664,4	2 252,8	2 289,5	2 186,9	1 676,8	2 110,7
Razem	100 773,9	104 581,3	104 400,0	106 268,5	108 225,5	111 810,5

	Banki zrzeszające						Banki spółdzielcze					
	2014.12	2015.03	2015.06	2015.09	2015.12	2016.03	2014.12	2015.03	2015.06	2015.09	2015.12	2016.03
Przychody odsetkowe	1 127,8	245,4	455,1	674,3	886,5	212,7	4 787,1	1 083,5	2 117,9	3 177,0	4 240,7	1 037,2
Koszty odsetkowe	669,9	127,9	232,4	334,5	441,9	105,8	1 486,3	309,9	574,9	829,6	1 085,4	253,5
Wynik odsetkowy	457,9	117,4	222,6	339,8	444,6	106,8	3 300,8	773,6	1 542,9	2 347,3	3 155,2	783,7
w tym:												
od banków	-519,3	-94,3	-170,3	-241,7	-317,0	-76,1	589,4	112,5	204,5	295,0	389,5	95,6
od osób prywatnych	32,9	8,2	16,0	24,4	33,5	9,0	-228,9	-29,7	-27,0	-8,0	12,1	16,7
Wynik pozodsetkowy	152,9	38,1	67,5	102,0	141,8	36,4	1 071,3	267,8	540,6	818,5	1 085,9	273,9
wynik z prowizji	93,4	20,3	41,0	63,7	87,9	24,2	1 019,2	254,1	507,0	761,8	1 016,4	251,0
pozostały wynik pozaodsetkowy	59,6	17,8	26,5	38,3	53,9	12,2	52,1	13,8	33,6	56,7	69,5	22,9
Wynik działalności bankowej	610,8	155,5	290,2	441,8	586,4	143,3	4 372,1	1 041,4	2 083,5	3 165,8	4 241,1	1 057,6
Pozostałe przychody i koszty	19,4	5,3	11,4	16,3	32,3	4,7	70,8	19,8	38,2	58,1	132,6	21,7
Koszty operacyjne	391,7	98,2	194,4	288,7	402,5	98,5	3 076,7	747,4	1 533,3	2 298,5	3 296,7	745,9
w tym: koszty pracy	154,7	38,6	76,8	112,7	152,5	38,1	1 998,9	484,0	983,2	1 479,4	1 993,1	479,8
Rezerwy	351,7	57,2	101,6	139,0	131,6	28,3	388,5	53,7	114,7	206,8	370,2	74,2
w tym: rezerwy celowe	372,6	49,4	85,8	116,9	126,8	37,4	305,9	30,6	78,0	148,0	297,0	53,2
Wynik finansowy brutto	-113,2	5,4	5,5	30,4	63,0	15,1	977,7	260,2	473,7	719,1	707,3	259,2
Podatek dochodowy	-9,6	0,4	2,0	1,3	13,0	5,1	221,7	52,2	100,5	160,3	171,9	56,4
Wynik finansowy netto	-103,6	5,0	3,5	29,1	50,0	10,1	756,0	208,0	373,1	558,8	535,4	202,9

Załącznik nr 4. Przychody, koszty i wynik odsetkowy

mln zł	Przychody odsetkowe			Koszty odsetkowe			Wynik odsetkowy		
	2015.12	2016.03	różnica	2015.12	2016.03	różnica	2015.12	2016.03	różnica
Banki zrzeszające									
Razem	245,4	212,7	-32,7	127,9	105,8	-22,1	117,4	106,8	-10,6
Sektor finansowy	39,3	33,7	-5,5	113,4	93,9	-19,5	-74,1	-60,2	13,9
banki centralne instrumenty dłużne	18,1	15,5	-2,7	0,0	0,0	0,0	18,1	15,5	-2,7
banki centralne - pozostałe	0,4	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	0,4	0,0
banki	15,2	14,1	-1,1	109,6	90,2	-19,3	-94,3	-76,1	18,2
pozostałe instytucje finansowe	5,5	3,8	-1,7	3,9	3,7	-0,1	1,6	0,1	-1,5
Sektor niefinansowy	129,3	112,4	-17,0	8,1	7,0	-1,1	121,3	105,4	-15,9
przedsiębiorstwa	90,8	73,7	-17,1	1,9	1,9	0,0	88,9	71,8	-17,1
gospodarstwa domowe	38,1	38,1	0,1	5,8	4,8	-1,0	32,3	33,3	1,1
przedsiębiorcy indywidualni	10,4	11,1	0,7	0,2	0,1	-0,1	10,3	11,0	0,7
osoby prywatne	13,6	13,6	0,0	5,5	4,6	-0,8	8,2	9,0	0,8
rolnicy indywidualni	14,0	13,4	-0,6	0,1	0,1	-0,1	13,8	13,3	-0,5
instytucje niekomercyjne	0,5	0,5	0,1	0,4	0,3	-0,1	0,0	0,2	0,2
IRIS	76,7	66,6	-10,2	6,4	4,9	-1,5	70,3	61,7	-8,7
instytucje rządowe - instrumenty dłużne	60,2	53,4	-6,7	0,0	0,0	0,0	60,2	53,4	-6,7
instytucje rządowe - pozostałe	5,3	2,7	-2,5	5,0	4,0	-1,0	0,3	-1,2	-1,5
samorządy	11,3	10,4	-0,9	1,1	0,6	-0,6	10,2	9,9	-0,3
FUS	0,0	0,0	0,0	0,3	0,4	0,1	-0,3	-0,4	-0,1
Banki spółdzielcze									
Razem	1 083,5	1 037,2	-46,3	309,9	253,5	-56,5	773,6	783,8	10,1
Sektor finansowy	145,8	125,7	-20,1	11,2	10,8	-0,4	134,6	114,9	-19,7
banki centralne instrumenty dłużne	19,7	17,1	-2,7	0,0	0,0	0,0	19,7	17,1	-2,7
banki centralne - pozostałe	1,4	1,0	-0,4	0,0	0,0	0,0	1,4	1,0	-0,4
banki	118,7	101,3	-17,4	6,2	5,7	-0,5	112,5	95,6	-16,9
pozostałe instytucje finansowe	5,9	6,3	0,4	5,0	5,1	0,1	0,9	1,3	0,4
Sektor niefinansowy	840,1	830,1	-10,0	280,6	226,9	-53,7	559,6	603,2	43,7
przedsiębiorstwa	254,3	247,8	-6,5	19,7	15,2	-4,5	234,6	232,6	-2,0
gospodarstwa domowe	577,8	574,6	-3,2	255,9	207,8	-48,2	321,9	366,8	45,0
przedsiębiorcy indywidualni	158,1	147,7	-10,4	2,4	1,9	-0,6	155,7	145,9	-9,8
osoby prywatne	220,6	220,4	-0,2	250,3	203,6	-46,6	-29,7	16,7	46,4
rolnicy indywidualni	199,1	206,5	7,4	3,2	2,3	-0,9	195,9	204,2	8,3
instytucje niekomercyjne	8,0	7,7	-0,3	5,0	4,0	-1,0	3,1	3,8	0,7
IRIS	97,6	81,4	-16,2	18,1	15,7	-2,4	79,5	65,6	-13,8
instytucje rządowe - instrumenty dłużne	20,1	20,3	0,2	0,0	0,0	0,0	20,1	20,3	0,2
instytucje rządowe - pozostałe	24,5	13,6	-10,9	0,4	0,4	0,0	24,0	13,2	-10,9
samorządy	53,1	47,5	-5,6	17,7	15,3	-2,4	35,4	32,2	-3,2
FUS	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

	Banki zrzeszające					
	2014.12	2015.03	2015.06	2015.09	2015.12	2016.03
Podział wyniku działalności bankowej (%)						
Wynik odsetkowy	75,0	75,5	76,7	76,9	75,8	74,6
w tym:						
od banków	-85,0	-60,6	-58,7	-54,7	-54,1	-53,1
od osób prywatnych	5,4	5,3	5,5	5,5	5,7	6,3
Wynik pozaodsetkowy	25,0	24,5	23,3	23,1	24,2	25,4
wynik z prowizji	15,3	13,0	14,1	14,4	15,0	16,9
pozostały wynik pozaodsetkowy	9,8	11,5	9,1	8,7	9,2	8,5
Wynik działalności bankowej	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Saldo rezerw celowych	61,0	31,7	29,6	26,5	21,6	26,1
Saldo pozostałych rezerw	-3,4	5,1	5,4	5,0	0,8	-6,4
Koszty operacyjne	64,1	63,2	67,0	65,4	68,6	68,8
w tym koszty pracy	25,3	24,8	26,5	25,5	26,0	26,6
Wynik finansowy brutto	-18,5	3,5	1,9	6,9	10,7	10,6
Podatek dochodowy	-1,6	0,3	0,7	0,3	2,2	3,5
Wynik finansowy netto	-17,0	3,2	1,2	6,6	8,5	7,0
Wyniki / średnie aktywa (%)						
Przychody odsetkowe	3,6	3,1	2,9	2,9	2,9	2,6
Koszty odsetkowe	2,1	1,6	1,5	1,5	1,4	1,3
Wynik odsetkowy (marża)	1,4	1,5	1,4	1,5	1,4	1,3
w tym:						
od banków	-1,6	-1,2	-1,1	-1,1	-1,0	-0,9
od osób prywatnych	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Wynik pozaodsetkowy	0,5	0,5	0,4	0,4	0,5	0,4
wynik z prowizji	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
pozostały wynik pozaodsetkowy	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Wynik działalności bankowej	1,9	2,0	1,9	1,9	1,9	1,8
Saldo rezerw celowych	1,2	0,6	0,6	0,5	0,4	0,5
Saldo pozostałych rezerw	-0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	-0,1
Koszty operacyjne	1,2	1,2	1,3	1,3	1,3	1,2
w tym koszty pracy	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Wynik finansowy brutto (ROA brutto)	-0,4	0,1	0,0	0,1	0,2	0,2
Podatek dochodowy	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
Wynik finansowy netto (ROA netto)	-0,3	0,1	0,0	0,1	0,2	0,1
Efektywność						
ROA brutto (%)	-0,4	0,1	0,0	0,1	0,2	0,2
ROA netto (%)	-0,3	0,1	0,0	0,1	0,2	0,1
ROE brutto (%)	-8,4	1,7	0,9	3,3	5,1	4,8
ROE netto (%)	-7,7	1,5	0,6	3,1	4,0	3,2
C/I (%)	62,2	61,1	64,5	63,0	65,0	66,6
aktywa/zatrudnienie (tys. zł)	15 756,8	16 094,6	15 315,2	15 265,8	16 294,8	17 650,6
wynik finansowy brutto / zatrudnienie (tys. zł)	-58,3	11,0	5,6	20,8	32,6	33,1
wynik finansowy netto / zatrudnienie (tys. zł)	-53,3	10,1	3,6	20,0	25,9	22,0
koszty pracy / zatrudnienie (tys. zł)	79,6	78,8	79,0	77,2	78,9	83,1

	Banki spółdzielcze					
	2014.12	2015.03	2015.06	2015.09	2015.12	2016.03
Podział wyniku działalności bankowej (%)						
Wynik odsetkowy	75,5	74,3	74,1	74,1	74,4	74,1
w tym:						
od banków	13,5	10,8	9,8	9,3	9,2	9,0
od osób prywatnych	-5,2	-2,9	-1,3	-0,3	0,3	1,6
Wynik pozaodsetkowy	24,5	25,7	25,9	25,9	25,6	25,9
wynik z prowizji	23,3	24,4	24,3	24,1	24,0	23,7
pozostały wynik pozaodsetkowy	1,2	1,3	1,6	1,8	1,6	2,2
Wynik działalności bankowej	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Saldo rezerw celowych	7,0	2,9	3,7	4,7	7,0	5,0
Saldo pozostałych rezerw	1,9	2,2	1,8	1,9	1,7	2,0
Koszty operacyjne	70,4	71,8	73,6	72,6	77,7	70,5
w tym koszty pracy	45,7	46,5	47,2	46,7	47,0	45,4
Wynik finansowy brutto	22,4	25,0	22,7	22,7	16,7	24,5
Podatek dochodowy	5,1	5,0	4,8	5,1	4,1	5,3
Wynik finansowy netto	17,3	20,0	17,9	17,7	12,6	19,2
Wyniki / średnie aktywa (%)						
Przychody odsetkowe	4,9	4,2	4,1	4,1	4,0	3,8
Koszty odsetkowe	1,5	1,2	1,1	1,1	1,0	0,9
Wynik odsetkowy (marża)	3,4	3,0	3,0	3,0	3,0	2,8
w tym:						
od banków	0,6	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3
od osób prywatnych	-0,2	-0,1	-0,1	0,0	0,0	0,1
Wynik pozaodsetkowy	1,1	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
wynik z prowizji	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,9
pozostały wynik pozaodsetkowy	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Wynik działalności bankowej	4,5	4,0	4,0	4,0	4,0	3,8
Saldo rezerw celowych	0,3	0,1	0,2	0,2	0,3	0,2
Saldo pozostałych rezerw	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Koszty operacyjne	3,1	2,9	3,0	2,9	3,1	2,7
w tym koszty pracy	2,0	1,9	1,9	1,9	1,9	1,7
Wynik finansowy brutto (ROA brutto)	1,0	1,0	0,9	0,9	0,7	0,9
Podatek dochodowy	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Wynik finansowy netto (ROA netto)	0,8	0,8	0,7	0,7	0,5	0,7
Efektywność						
ROA brutto (%)	1,0	1,0	0,9	0,9	0,7	0,9
ROA netto (%)	0,8	0,8	0,7	0,7	0,5	0,7
ROE brutto (%)	9,8	10,0	9,0	9,1	6,7	9,6
ROE netto (%)	7,6	8,0	7,1	7,1	5,0	7,5
C/I (%)	69,2	70,4	72,3	71,3	75,4	69,1
aktywa/zatrudnienie (tys. zł)	3 093,7	3 226,1	3 238,4	3 313,8	3 381,4	3 517,9
wynik finansowy brutto / zatrudnienie (tys. zł)	30,0	32,1	29,4	29,9	22,1	32,6
wynik finansowy netto / zatrudnienie (tys. zł)	23,2	25,7	23,1	23,2	16,7	25,5
koszty pracy / zatrudnienie (tys. zł)	61,4	59,7	61,0	61,5	62,3	60,4

Załącznik nr 6. Należności od sektora niefinansowego w układzie podmiotowym

Data	Ogółem	Duże przedsiębiorstwa	MSP	Przedsiębiorcy indywidualni	Osoby prywatne	Rolnicy indywidualni	Instytucje niekomercyjne
Banki zrzeszające							
mln zł							
2014.12	12 228,1	593,7	7 495,1	916,2	1 316,4	1 872,0	34,7
2015.03	12 179,0	564,6	7 496,8	928,3	1 332,6	1 822,2	34,4
2015.06	12 010,0	558,7	7 299,3	930,8	1 375,8	1 815,5	29,9
2015.09	12 105,3	610,4	7 195,3	986,2	1 468,9	1 813,9	30,5
2015.12	11 723,2	645,3	6 779,0	984,1	1 475,3	1 796,8	42,8
2016.03	11 564,3	606,8	6 654,4	988,6	1 501,3	1 770,8	42,4
struktura podmiotowa (%)							
2014.12	100,0	4,9	61,3	7,5	10,8	15,3	0,3
2015.03	100,0	4,6	61,6	7,6	10,9	15,0	0,3
2015.06	100,0	4,7	60,8	7,8	11,5	15,1	0,2
2015.09	100,0	5,0	59,4	8,1	12,1	15,0	0,3
2015.12	100,0	5,5	57,8	8,4	12,6	15,3	0,4
2016.03	100,0	5,2	57,5	8,5	13,0	15,3	0,4
udział należności zagrożonych (%)							
2014.12	23,4	8,9	31,1	28,5	7,0	6,4	1,6
2015.03	23,5	9,9	31,0	29,0	6,6	6,8	1,6
2015.06	23,0	11,1	30,6	27,2	6,7	6,5	1,1
2015.09	23,2	10,1	30,5	28,2	9,7	6,9	1,0
2015.12	23,6	8,7	32,3	26,8	9,2	7,2	0,7
2016.03	25,2	9,3	34,9	27,2	9,2	7,1	0,6
Banki spółdzielcze							
mln zł							
2014.12	55 801,9	294,1	16 953,1	9 275,0	12 212,9	16 555,3	511,5
2015.03	56 569,4	321,3	17 476,1	9 585,8	12 373,3	16 308,7	504,2
2015.06	58 657,9	308,7	17 991,2	9 751,8	12 893,0	17 194,3	518,9
2015.09	59 580,7	311,6	18 320,7	9 821,8	13 352,8	17 243,3	530,5
2015.12	59 466,3	406,8	18 223,3	9 564,9	13 564,0	17 163,6	543,7
2016.03	60 355,8	433,6	18 514,1	9 773,8	13 780,1	17 317,2	537,0
struktura podmiotowa (%)							
2014.12	100,0	0,5	30,4	16,6	21,9	29,7	0,9
2015.03	100,0	0,6	30,9	16,9	21,9	28,8	0,9
2015.06	100,0	0,5	30,7	16,6	22,0	29,3	0,9
2015.09	100,0	0,5	30,7	16,5	22,4	28,9	0,9
2015.12	100,0	0,7	30,6	16,1	22,8	28,9	0,9
2016.03	100,0	0,7	30,7	16,2	22,8	28,7	0,9
udział należności zagrożonych (%)							
2014.12	6,4	12,0	10,7	9,2	4,7	1,8	1,4
2015.03	6,5	12,8	10,9	9,1	4,6	1,8	1,6
2015.06	6,4	10,4	10,8	9,3	4,3	1,7	1,5
2015.09	6,3	11,0	10,8	9,3	4,1	1,7	1,7
2015.12	6,6	7,2	11,6	9,7	4,1	1,7	1,6
2016.03	6,6	6,8	11,7	9,6	4,0	1,7	1,6

	Banki zrzeszające					
	mln zł					
	2014.12	2015.03	2015.06	2015.09	2015.12	2016.03
Ogółem	28 203,0	28 923,0	26 853,2	26 162,3	28 033,1	29 112,6
depozyty bieżące	4 640,9	4 695,2	5 916,5	6 241,1	6 192,5	6 835,2
depozyty terminowe	23 562,0	24 227,8	20 936,7	19 921,3	21 840,7	22 277,4
Sektor finansowy	25 596,2	26 335,2	24 335,6	23 451,5	25 235,8	26 314,4
depozyty bieżące	2 956,6	2 988,1	4 226,2	4 365,4	4 231,1	4 925,4
depozyty terminowe	22 639,6	23 347,1	20 109,4	19 086,2	21 004,7	21 389,0
Sektor niefinansowy	2 300,8	2 302,0	2 259,3	2 382,1	2 577,2	2 566,1
depozyty bieżące	1 474,3	1 525,6	1 532,2	1 632,0	1 823,8	1 857,4
depozyty terminowe	826,5	776,4	727,1	750,2	753,4	708,7
w tym:						
przesiębiorstwa	675,2	648,3	620,1	604,8	821,7	841,0
depozyty bieżące	239,3	234,9	273,3	297,5	484,9	491,5
depozyty terminowe	435,9	413,3	346,8	307,2	336,8	349,5
gospodarstwa domowe	1 426,3	1 453,2	1 433,6	1 549,7	1 546,7	1 539,2
depozyty bieżące	1 127,6	1 175,3	1 166,7	1 227,9	1 228,9	1 253,9
depozyty terminowe	298,7	277,8	266,9	321,8	317,7	285,2
w tym:						
osoby prywatne	1 225,6	1 256,4	1 244,1	1 338,8	1 322,4	1 332,0
depozyty bieżące	979,4	1 034,1	1 031,8	1 074,9	1 066,7	1 095,8
depozyty term.	246,2	222,4	212,3	263,8	255,7	236,2
Sektor budżetowy	305,9	285,8	258,2	328,7	220,2	232,1
depozyty bieżące	210,0	181,5	158,1	243,8	137,6	52,4
depozyty terminowe	95,9	104,3	100,1	84,9	82,6	179,7

	Banki spółdzielcze					
	mln zł					
	2014.12	2015.03	2015.06	2015.09	2015.12	2016.03
Ogółem	87 101,6	90 166,5	89 822,0	91 555,4	94 086,0	97 012,6
depozyty bieżące	41 079,4	42 587,3	42 538,0	44 027,9	46 742,7	47 934,3
depozyty terminowe	46 022,1	47 579,2	47 284,0	47 527,5	47 343,4	49 078,3
Sektor finansowy	469,1	396,0	511,9	429,1	423,3	421,5
depozyty bieżące	31,5	42,0	49,8	25,7	40,1	26,1
depozyty terminowe	437,6	354,0	462,1	403,5	383,2	395,4
Sektor niefinansowy	79 880,8	82 154,1	81 816,3	83 039,8	86 558,2	88 073,5
depozyty bieżące	35 393,6	36 893,8	36 914,8	37 892,5	40 663,9	41 683,6
depozyty terminowe	44 487,1	45 260,3	44 901,5	45 147,3	45 894,3	46 389,9
w tym:						
przesiębiorstwa	6 956,3	6 567,0	6 770,4	6 913,6	7 449,2	6 720,0
depozyty bieżące	3 584,0	3 143,6	3 412,2	3 573,0	4 138,5	3 481,1
depozyty terminowe	3 372,3	3 423,3	3 358,2	3 340,6	3 310,7	3 238,9
gospodarstwa domowe	70 581,7	73 114,2	72 424,1	73 396,3	76 545,9	78 601,6
depozyty bieżące	30 391,6	32 208,9	31 826,0	32 528,8	34 922,8	36 456,8
depozyty terminowe	40 190,1	40 905,3	40 598,1	40 867,5	41 623,1	42 144,7
w tym:						
osoby prywatne	57 956,0	60 049,4	60 195,4	60 900,5	62 649,4	64 499,6
depozyty bieżące	18 540,1	19 914,2	20 356,8	20 787,7	21 833,3	23 119,7
depozyty term.	39 416,0	40 135,2	39 838,6	40 112,8	40 816,0	41 379,9
Sektor budżetowy	6 751,7	7 616,5	7 493,7	8 086,5	7 104,6	8 517,6
depozyty bieżące	5 654,3	5 651,6	5 573,4	6 109,7	6 038,6	6 224,6
depozyty terminowe	1 097,4	1 964,9	1 920,4	1 976,8	1 065,9	2 293,0